

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy héra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy héra ..... 2 k. 40 f

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér

Szűrtér sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 152.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JOZSEF.

Szerda, január 31.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérlők: Egy szó magyarázata.**
- Kereskedők és iparosok dolgai.**
- Állandó esküdtsek Aradon.**
- Nyilvános íspróba az aradi színházban.**
- Elmozdított csanádi főbírák.**
- Választási heccok a kaszinókban.**
- Aradi farsang.**
- Negyedmillió kártyanyereség.**
- Aktuális emberek.**
- Az eltűnt Marx Imre.**
- Divat és színház.**
- Üdözött milliommokok Budapesten.**
- A miniszter és az aradi faiparosok.**
- Tárca: Különös történetek. Irta: Sas Ede.**
- Csarnok: A szivtelen. Irta: Lia.**

Egy szó magyarázata.

Arad, január 30.

Egy meg nem jelent, az aradiak számára készülő Nagy Lexikonból adjuk ezt az érdekes részletet:

KÖZMŰHELY, sok ideig téves értelemben használt szó. Az újságírás történetében (l. *Zsurnalistika*) volt hasonló eset. Egy szerkesztő a következő megbízást adta egyik fiatal és nagyratörő munkatársának: „Manófi ur, az egész világ a vámháborúról beszél. Irjon tehát ön egy cikkelyt a vámháborúról.“ S Manófi ur megírta a cikkelyt lendülettel, s annyi külpolitikai tapintattal, amennyit Delessé, a volt francia külügyminiszter is megirigylet volna. S megírván a cikkelyt, átadta a szerkesztőjének, s így szólt: „A

cikk készen van. És most legyen olyan szives a szerkesztő ur és mondja meg, hogy mi az a vámháború?“ Aradon (l. *Abdera*) ahol ez a szó nevezetessé vált, hosszú ideig beszéltek, tanácskoztak, cikkeztek, vitáztak a közműhely fölött, a nélkül, hogy a valódi értelmét ismerték volna. Az iparosok egyes csoportjai állást foglaltak a közműhely mellett. Szent volt a hit, hogy a kisiparon csak a közműhely segít; a közműhely fog gondoskodni arról, hogy a legszegényebb iparosnak is csirke rotyogjon vasárnap a fazekában. A közműhely leszállítja az üzemköltséget, fölemeli az árakat, csökkenti a munkát, növeli az értéket, kiszorítja az osztrák ipart, piacot teremt a mozgalmakban agyonpártolt hazai iparnak, versenyképessé teszi a kisipart a nagyiparral szemben, s mindazt, amit Baross Gábornak már nem volt ideje megtenni, s a miibe Sztérényi beleöszült, s Gelléri elveszítette fűrtit, mindazt megcsinálja a közműhely. Hogy mi a közműhely, arról nem értek rá gondolkozni. Olyan műhely lesz, ahol a köz javára dolgoznak, vagy pedig olyan telep, amely közös otthona lesz minden iparosnak, ahol tehát megszűnik a konkurrencia Reinhart Gyula és Lengyel Lőrinc között. És a közműhely meglett (l. *Hegedüs Sándor és kora*) s akkor az aradiaknak, a fönnebb idézett hírlapíró példájára, már nem is kellett kérdezni, hogy mi az a közműhely. A kereskedelmi kormány 200.000 koronát adott

egy villamossági társaságnak, amiért a Radnai-uton egy emeletes házat épített. Elképzelhető, milyen súlyos mellőzést láttak ebben Frick József és a többi építőmesterek, akik sokkal több és sokkal emeletesebb házat építettek, a nélkül, hogy ezen érdemeiket a kereskedelmi miniszter honorálta volna. Ekkor az aradiak kezdték sejteni, (l. *Halvány gőz*), hogy mi a közműhely. Hogy ez a kétszáz ezer koronával pályadíjazott ház ne maradjon üresen, előbb a villamossági vállalat, majd maga a kereskedelmi miniszter édesgette az iparosokat. A miniszter tovább ment: mindazon iparosoknak, akik gépeket kértek, azt mondta, hogy megadja nekik, de csak, ha a közműhelybe költöznek. (l. *Magyar Állami Ipartámogatás*.) De az iparosok azt felelték vissza: a miniszter téved, ők gépet kértek, nem pedig hálófűlkét a Radnai uton. És ez a huzavona mulatságos félreértésekre adott alkalmat. A butoriparosok szövetkezete munkagépeket kért. A kormány, mint a süketet játszó boltos, azt kérdezte: „Tehát a szövetkezet a közműhelybe akar menni?“ S ezt megkérdezte a kamarával a szövetkezettől. A szövetkezet ellenben azt felelte: „Dehogy, mi Czukor Lászlóhoz akarunk menni, a ki szintén akar közműhelyt építeni.“ Hogyan? Tehát két közműhely lesz, holott egygyel is annyi baj van? A kamara annyira megijedt ettől a gondolattól, hogy sebtlen levette az ügyet a napirendről.

Erkölcös történetek.

Irta: Sas Ede.

A szeretetreméltó olvasó bizonyára jól emlékezik arra, hogy ez újság tárcarovatában karót, azaz tollat rántottam a pusztuló, vesző erkölcs védelmére: tárcasorozatot kezdtem, melyben az erény magasztalását, a bűn ostromozását tűztem ki nemes céloomul. Sejtelmem sincs róla, hogy önök, hölgyeim és uraim, kívánják-e a sorozat folytatását, vagy sem, — de ez különben mellékes. A közkívánatot különben is csak akkor vesszük figyelembe, ha az mellettünk nyilatkozik meg. A primadonna például közkívánatra szivesen megismétli a belépőjét, — de ha nem fordul feléje, akkor is föllép és esetleg meg sem bukik. Erre a szokásra támaszkodva, folytatom én erkölcsnemesítő történetemet a jószívű emberről szóló megható mesével, ami önök részéről annál nagyobb érdeklődéssel találkozhatik, mert hiszen az önzés mai kietlen korszakában oly ritkaság a könyörületos, jó szív, akár a Riela üstökös, amelyet csak minden 3000 évben lát egyszer az ember...

A jószívű ember.

I.

Történetem érdekes hősnének Csavarnák Jeromos volt a neve s foglalkozására nézve jó forgalmu zálog-kölcsön intézete volt a ragyogó köruton. Már ebből is kitűnik, hogy Csavarnák Jeromos urat mily jószívvel áldotta meg a ke-

gyes Gondviselés. Mert hiszen a zálogház szóra csak nálunk érzi úgy magát az ember, mintha éhes hiéna zöld szemre meredne rá. A művelt francia *Mont de piété* nek nevezi a zálogházat, ami magyarul annyit jelent, hogy a *könyörültség hágye*. Az olasz is hasonló elnevezéssel tiszteli meg ez emberbaráti intézetet. Amiből kitűnik, hogy a művelt gallus és talián tisztában van vele, hogy a zálogra való kölcsönzés az emberbaráti szeretet műve. Hány megszorult legénynek, hány elhagyatott özvegynek utolsó szalmaszál a derék zálogos, akibe a végső szükségben kapaszkodik? Ilyen utolsó szalmaszál volt a mi barátunk, Csavarnák Jeromos is, akit ugyan egész szalmakazálnak is nevezhetünk, olyan jól megtermett és jól táplált uraság volt ő kelme. Az ő nemes szívéből sokat tudnának beszélni azok a kopott nagykendős asszonyok, akik az utolsó párnájukat vitték hozzá, amire Csavarnák ur lehetőleg keveset adott kölcsön, hogy a szegény teremtesnek minél kevesebb pénzt kelljen aztán összekuporgatni, ha a zálogtárgyat esetleg ki akarja váltani. A kamatokat persze gondosan levonta előre, hogy arra se legyen gondja az Istenadtnak...

Nos tehát, egy kellemes őszi napon Csavarnák ur számos ily jótétemény fölemelő öntudatával ült ama bizonyos rács mögött s már éppen be akarta zárni a boltot, végét vetendő mára az irgalmasság cselekedeteinek, amikor egy ifju ur toppan be az udvar iselőli bejárón: — Mennyit adhat erre az órára?

Csavarnák ur a nála már megszokott bárátságos indulattal vette szemügyre a ketyegő szerszámot.

— Tíz koronát.

Az ifju felsóhajtott:

— Az kevés. Nagyon kevés.

— Kevés! Annyit nem adhatok rá, mint a bazilika órájára a bazilikával együtt.

— Ne tréfáljon, maga foltos hiéna. Adja ide a tíz koronát. Az is elég lesz arra, hogy magamnak egy revolvert vásároljak rajta.

A foltos hiéna e baljós szavakra felütötte a fejét:

— Aztán miért akar ön revolvert vásárolni, tisztelt uram? Mennyi pénzre volna szüksége voltaképpen, hogy a revolverről lemondjon?

— Mi köze hozzá? Mondjuk annyira, a mennyiért egy gyémántos ékszer vásárolhatok.

Csavarnák ur e rejtelmes szavakra kissé elgondolkozott, aztán elmosolyodott, mint aki bölcsen mindent megértett.

— Megálljon csak, fiatal ember. Kerüljön csak ide beljebb. Most már értem az ön tragédiáját. A gyémántos ékszer egy bűbajos tündér meghódítására kellene önnek, ugyebár?

— Ürdöge van önnek. Hogy a vesébe lát.

— Uram, én nemcsak a vesébe, de a zsebembe is belátok, az pedig sokkal nagyobb mesterség. Látta, én önt is ismerem. Ő, az öreg Csavarnák itt ül a boltja rácsa mögött — és ismeri az egész világot. Ön a szomszéd bérpalotában lakik elegáns legénylakásban. A fog-

Mindezen események surlódása alatt, amint a vasvilla a smirglizéstől, tisztázódott a közmühely fogalma. Közmuhely = olyan kívánság, amelyet az Isten büntetésből szokott teljesíteni. Közmuhely = megvesztegető szó, amely a naiv embereket oktalanságokba sodorja, akár a miskolci orthopéd-cipészt a kéjgáz. (L. Százezer éves magyar adomák.) Közmuhely = eltévedt százezrek, amikor tudniillik a kormány kétszázezer koronát ad az aradi iparnak s ezt szórakozottságból a Ganz-gyár zsebébe ejti. Közmuhely = állami baklövés, amelyet az iparosoknak muszáj jóvátenni. Közmuhely = szimbolum, amely Aradváros vállalkozásait és sikerült terveit jelképezi. (L. még Blamázs és Felsülés a.)

FORRÁSMŰVEK: A hazai ipar kisebb és nagyobb skandalumai. Ismeretlen szerzőtől. — A Ganz főle vasöntő gyár r. t. évi mérlegei. — Nep-pali áram és ingyen telek. Aradiensis 1902 — Történet egy Gesztenyéről, melyet az aradi faiparosok kapartansk ki a villamos társaság jóvoltára X. Y. 1903.

Kereskedők és iparosok dolgai.

(A kamara teljes ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 30.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara ma délután tartotta ez évben első közgyűlését Krítyó János elnöklété alatt, aki mindenekelőtt több jelentést tett az utolsó közgyűlés óta történetéről. Bejelentette az állami munkásjutalmak kiosztását, a közös hadseregbeli bankancsszállítás felosztását, a cukorgyár és a műbörgyár ügyében tartott értekezletek eredményét stb.

(Egy jubiléus.)

Majd a kereskedelemügyi miniszter üdvözlését tolmácsolta Achim Jánossal, a kamara régi érdemes tagjával szemben abból az alkalomból, hogy a csabai ipartestület husz éves jubileumát ünnepelte. A miniszter melegszerű levelet élénk éljenzés fogadta, Achim János pedig meghatóan köszöntötte az ovációt.

Bejelentette az elnökség, hogy a kamara

költségvetését a miniszter jóváhagyta, de Aradváros közönsége a kamarai illetékek behajtását megtagadni kívánja az ex lexre való tekintettel. Elhatározta a közgyűlés, hogy indokolt beadványt intéz Aradváros törvényhatóságához, kérve, hogy a kamarai illetékeket az eddigi eljárás szerint most is szedesse be.

A vaskereskedés üzletkörének meghatározása tárgyában formulázta ezután a közgyűlés a kamara véleményét, majd az ujonnan szervezett országos közlekedési tanácsba a kamara képviselőtében Marschall Lajos dr. titkárt küldötte ki.

(A vasúti szállítóhivatal.)

Az Aradon felállítani kért vasúti szállítóhivatal tárgyában a kamara elutasító véleményét adott. Kimondta, hogy ily kizárólagossági joggal bíró intézményre nincs szükség, mert nálunk a tömegárukat a közúti vasut szállítja be, a kereskedők és iparosok egy része saját járára szerkezeit használja, a többi szállítmány befuvarozására pedig hét szállító versenyre nagyobb biztosítékot képez a közönségnek, mint a kizárólagosság.

Steiner Miksa kultag azt indítványozta, hogy minden kamarai tag állandó vasúti szabadjegyet kapjon és igazolványt, amelyvel akárhová betérhessen; a közgyűlés napirendre tért a kivihetetlen indítvány fölött. Adler Andor indítványára lépés-ket tesz a kamara a vasúti rakodókhoz vezető utak kikövezése, a fővámhivatal raktárainak tatarozása és a régi telefonkezelési rend visszaállítása érdekében.

Elutasításra véleményezte a közgyűlés Aradváros helypénzszabályzatának módosítását, mert a tervezett helypénzszedés alkalmas arra, hogy az idegeneket az aradi vásárokról elriassza s az amugy is megcsappant vásári forgalmat még apassza.

(Választások.)

Több kisebb ügy elintézése után újra választották a kamara állandó bizottságait a következőképen:

Közös bizottság: Bing Vilmos, Domány József, Kohn S. N., Ottenberg Tivadar, Wadowszky Gusztáv, Cukor László, Gruber István, Probst Mihály, Solymos József, Szántay Lajos. Hivatalból tagjai az elnök, alelnökök és a pénztáros.

Nyugdíj bizottság: Domány József, Adler Andor.

Fegyelmi bizottság: Heinrich Sándor, Sebesy Ferenc.

Számvizsgáló bizottság: Tedeschi Viktor, Funkelstein József, Steiner Ferenc.

lalkozását is tudom. On az édes papájának a fia.

— Patvarba! Hát nem mindenki az apjának a fia?

— Tessék elhinni, vannak kivételek. Azonban ezt ne vegye sértésnek. Az ön helyében én se foglalkoznék mással, minthogy a papának a fia legyek. Onnek ez elég. Hiszen nagyszerű örökség vár önre: egész csinos uradalom a Tisza mentén. Hát minek szaladgáljon akkor valami rongy diploma vagy hivatal után? S minek kapkodjon a revolverhez. A gyémántos ékszer meglesz — még az óráját sem kell becsapnia — ön mondom ezt, Csavarnák Jeromos, aki sokkal nehezebb bajból is kisegített az embereket: nekem van szívem...

S úgy tön az érdemes férfiú, ahogy beszél. Nem telt bele pár perc, amikor az ifju boldogan lépett ki a könyörületesség intézetének ajtaján s kétlovas kocsiba vágva magát, lóhalában hajtatott egyenesen imádottja illatos lészke felé...

A rács mögött pedig Csavarnák ur bólintogott:

— Kaptam tőle egy kétezer forintos váltót s mindjárt el is adtam neki azt a gyémántos ékszert. Igaz, hogy az az ékszer testvérek közt megér ötszáz forintot s így az üzleten csak ezeröttszáz forint hasznom van; no meg a kamatok. De hátha még oly kevés is a haszon — csak nem engedhettem, hogy az a reményteljes ifju élet a halálos rohanjon?

II.

Fülöp, makdon király, aki jóminap meghalt, mondotta, hogy nincs az a vár, aminek kapuján egy arannyal megrakott szamar be nem fér. Az orfeumbölgyek szíveeskéje is ilyen

vár, óvilági, azaz hogy fölvilági dolgokban járatan olvasom, amibe ugyancsak sétálnak a kincsekkel megrakott szamarak. Amelyik igen nagy szamar, annak minél többször kell kincsekkel megrakodni s a vár urnőjének lábál elé öntenie. Ilyen nagy szamar volt a mi Mikepércsi Kázmér barátunk is, aki bizony-bizony, a legaranyoskább is-ennővel való gyöngéd ismeretsége kapcsán mind gyakrabban jutott abba a helyzetbe, hogy az öreg Csavarnák bácsi jó szívéhez forduljon. Míg egyszer aztán az öreg ur becsapta előtte az ajtót:

— Nem adhatok többet egy fityinget se, kedves fiatal barátom. Legyen vége a pezsgő zésnek, a kártyázásnak, a cicuskáknak. Az örökségnek már a nyakára bágott ön s most már az egészségét is tönkre akarja tenni? Huncut gazember volnék, ha önnek segédkezet nyujtanék. Mert az egészség az ember legdrágább kincse a világon!

Ilyen emberbarát volt Csavarnák bácsi.

S hogy, hogy nem: egyszer az ő áldott jó szívére az az aranyoskő tündér is rászorult. Az udvarlói elfogytak, azaz hogy ő elfogyasztotta őket; megfelelő új gavallér hamarosan nem jelentkezett, — szóval a diva sürgősen hivatta magához az ő régi, bizalmas barátját.

— Segítsen rajtam Jeromos bácsi, ha Istent ismer. Holnap árverelnek s én azt a szegyet tul nem élem. Inkább még ma este clankálit iszom!

No hát ezt már csak nem engedhettem megtörténni Csavarnák bácsi? Lefusson az orfeum egének legünnökök őbb csillaga? Azok a vérpiros édes ajkak, amelyek csak tüzes pezsgőt szoktak szürcsölni, undok mérget igyanak? Nem! Egy pillantást vetett az ékszerekre, a melyek jobbadán az ő boltjából kerültek ki s

Állandó esküdtszék Aradon.

(Havonta új ciklus.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 30.

Csak a minap adtuk közre az aradi királyi ügyészség évi kimutatásából azokat a beszélő számokat, amelyek Arad megye közbiztonságának rajzához olyan szomorú adatokat szolgáltatnak, aminőket Magyarország egyetlen más megyéje sem ér utól. Most ezekhez a számokhoz egy újabb járul: azon néhány nap óta, mióta a februárban kezdődő esküdtszéki ciklus esküdtjeit kisorsolták, az ott tárgyalandó bűnügyek száma nyolcóról tizenhatra emelkedett, azaz pár nap alatt megkétszereződött.

Előreláthatólag azonban ez a szám is nőni fog az esküdtszéki ciklus megkezdéseig s nincsen kizárva, hogy felő 20—24 bűnpörre. Az ilyen hosszú tartamu ciklus pedig a kisorsolt esküdtekre nézve olyan beláthatatlan károkkal és hátrányokkal jár, melyeket egyáltalán nem pótolhat a csekély napidíj. Mivel pedig az esküdtszéki intézmény megalkotásánál nem az volt a cél, hogy az igazságszolgáltatás érdekében az ítélkezésben résztvevő polgárok elkerülhetetlen anyagi veszteséget szenvedjenek: intező körökben immár egész komolyan felvetődött az az eszme, hogy az esküdtszéki ciklusok számát vagy megkésztessék, vagy budapesti mintára az állandó, havonta megújuló ciklusokra osztott esküdtszék intézményét léptetik életbe.

Ezt az intézkedést egyrészt az óriási számban jelentkező súlyosabb bűnesetek teszik indokolttá, másrészt maguknak az esküdteknek érdekei. Ebben az esetben ugyan jóval több aradi polgárra esnek az esküdti kötelezettség teljesítése, de viszont a ciklusok is jóval rövidebbek, 8—10 naposok lennének, ami a kisorsolt esküdtekre nézve a mai állapottal szemben hátrózott előnyt jelentene. Mert egy hétig valahogyan csak távol lehet valaki a hi-

melyekről így jól tudta, hogy tízezer forintot a bolondnak is megérnek, hogyne adott volna hát rájuk ezer forintot, — pedig tessék elhinni, hogy akkor szükibe volt a pénznek... A tündérnő aztán boszorkányos gyorsasággal nyakára hágott az ezer pengőnek s egyéb hittelezői elől Oroszországba szökött — szegény Csavarnák bácsi sohase látta a pénzét, nyakán maradt a tízezer forint ára tömördek ékszer. Ujra kezdhetne, hogy rajtuk tulajdon...

III.

Jószívűségének koronáját azonban akkor tette föl Csavarnák ur, amikor Mikepércsi Kázmér barátunk birtoka, kevéssel édes apja halála után dobra került. A pompás uradalomra egy csomó paraszt is pályázott, akik azt maguk közt fel skarták osztani. Ezt azonban Csavarnák bácsi ismét nem engedhetette meg. Mit szóltak volna ennek a nagy ebédlőben lógó ősök, hogy az ő drága földjüket holmi sült parasztok föltranszírozzák? Ennek is, annak is dugott oda pár forintot — senki többet, háromszor, ráütötték a dominiumot.

S pár évre rá, hogy Csavarnák Jeromos ur családjával: becses nőjével, kisasszony lányával a tiszamenti tágas kastélyba bevonult, váratlan vendég kért oda bebocsátást: a hajdani földesur: Mikepércsi Kázmér.

— Micsoda kedves meglepetés! — kiabált lázasan az új gazda. — Mivel lehetek szerencsés szolgálni a nagyságos urnak?

— Képzeltél, mekkora nyomorúság kergetett az ő küszöbére, uram — mondotta a sápadt fiatal férfi. — Végső inségemben gondoltam önre. Kértek valamit a gazdálkodáshoz. Fogadjon meg engem ispánnak, vagy akárminek...

vatalától, az üzletétől, mesterségétől, anélkül, hogy a mulasztást erősebben megsínylené; 24—26 napos ciklusok azonban vissza nem pótolható károkat okozhatnak például egy kereskedőnek.

Amint értesülünk, a ciklusok számának szaporítása, esetleg a havonta megújuló ciklusok behozatala érdekében már a közel jövőben intézkedés történik.

Elmozdított csanádi főbírák.

Uj rendőrkapitány Makón.

(Cseresnyés főispán tisztségviselői.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 30.

A csanádmezei zürzavar ma megint nőtt egy kicsit. Megtörtént az első elmozdítás a szolgabírói karban, amit valószínűleg rövid időn belül több is követni fog, mivel a központi járás főszolgabírójára, Farkas Mór kivételével az összes járási fő-tisztviselők a törvényhatósági bizottság ellentálló határozatához ragaszkodnak és nem hajtják végre Cseresnyés János főispán intézkedéseit. A másik esemény színhelye a makói városháza volt: a főispán Szalay György városi árvaszéki ülnök személyében új rendőrkapitányt adott Makó városának.

Részletesen elbeszéli a tisztviselői karban beálló változásokat makói tudósítónk következő távirata:

Elmozdított főszolgabírák.

A hetek óta várt esemény, a járási főszolgabírák és szolgabírák elmozdítása a mai napon bekövetkezett. Ma ugyan még hivatalukban vannak a főszolgabírói hivatalok vezetői, nem is kapták meg mindannyian Cseresnyés János főispán elmozdító végzését, de mindenki el van készülve arra, hogy az összes járások élére rövid időn belül új emberek kerülnek. Szojka Kálmán nagylaki, Kövér Béla mezőkövácsházai főszolgabíró és Petrovich Mihály dr.

Csavarnák ur azonban tiltakozva rázta a fejét:

— Az nem lehet, nagyságos uram. Az nagy kegyetlenség volna tőlem. Cselédsorban legyen ön azon a birtokon, amelynek hajdan földesura volt? Lépten-nyomon csupa fájó emlékekkel találkozunk. Menjön ön innen nagyságos uram, hogy a híret se halljuk soha, mert itt megreped a szíve...

Hanem bíába volt ily gyöngéd gondolkodása Csavarnák bácsinak, egyszer mégis üldözöbe vette őt az irigy, gonosz világ. Valami bosszúálló ember — aki tán azt akarta, hogy az ingét is odaadja neki az ősz családapa — fellejtette holmi uzoráskodásért. A pör sohaig húzódott; Csavarnák urnak került is némi pénzaldozatába, megsemm tudta megszűni, hogy egy darabig ne üljön. No de milyen mártírságot nem visel el az ember, ha a lelkiismerete tiszta? Csavarnák ur végre is visszatért a kényelmes kastélyba, szerető családjá körébe és kiülhetett újra gyönyörű rózsáskertje lugasába.

— A vagyonomat végre sem vehették el, — mondta — mert azt keserves fáradsággal szereztem. S nem vehették el benső öntudatomat se, hogy sok, sok jót tettem ezen a világon.

S élvezettel szívta be a pipája füstjét s a körülötte pompázó rózsák illatát. Mi pedig szívjuk be az épületes mese tanulságát, szeretetre méltó olvasóim! Mert láthatjuk belőle azt, hogy az erényt üldözhetik e földön, de azért az mégis elnyeri azzal jutalmát, részint a lélek öntudatában, részint a fáradsággal szerzett birtok élvezetében, melynek rózsái égi gyönyörűséget lehelnek a tiszta, nemes szívébe...

battonyai helyettes főszolgabíró ugyanis nem hajtották végre a belügyminiszternek azt a rendeletét, mely az önkéntes adókra és ujoncokra vonatkozik, illetőleg nem küldtek jelentést Cseresnyés főispánnak arra a felhívására, mely az említett belügyminiszteri rendelet végrehajtására szólította föl őket.

A főispán a válasz be nem érkezését úgy tekintette, hogy a főszolgabírák megtagadták a hivatali engedelmességet s ezért ma Kövér Béla mezőkövácsházai főszolgabírót és Petrovich Mihály dr. battonyai helyettes főszolgabírót elmozdította állásuktól, értesítvén őket arról, hogy február elsejétől kezdve fizetésüket, valamint összes illetményeiket is beszüntette. Cseresnyés főispán a battonyai járás főszolgabírójává Szatmári Mester Sándor fogarasi szolgabírót, a kovácsházai járás főszolgabírójává pedig Spilka Antal tb. főszolgabírót nevezte ki, akiknek megbízása a legközelebbi általános tisztújításig, vagyis 1907. decemberig tart. A nagylaki főszolgabírót hivatal vezetésében még nem állott be változás.

Valószínűnek tartják Makón, hogy a legközelebbi napok Spilka Antalnak, a most kinevezett mezőkövácsházai főszolgabírónak az elmozdítását is meghozzák. Spilka ugyanis szintén az ellentállók táborának a tagja, csak hogy eddig nem volt alkalma a rezisztálásra, mert nem volt hivatalfőnök s így nem is szolgáltatott okot az elmozdításra. Most, hogy a kinevezése megtörtént, bizonyára ő is ellentáll, vagy el sem fogadja a főszolgabírói hivatal vezetését.

Makó új rendőrkapitánya.

Makó városának ma szintén megvolt a maga alkotmányos eseménye.

Tudvalevő, hogy Makónak, mióta Cseresnyés János főispán lett, nincsen rendőrkapitánya. A főispán ugyan mindjárt az installáció után kinevezte Daróczy Máttyás dr. első alkapitányt rendőrkapitánynak, a városi képviselőtestület azonban nem vette ki az új rendőrkapitánytól a hivatali esküt, azzal az indoklással, hogy Daróczy ellen Ilervay István alispán fegyelmi eljárást indított s a fegyelmi nem nyert elintézését. Daróczy a múlt héten lemondott rendőrkapitányi állásáról, melyet Csanádmeze első aljegyzőjének hivatalával cserélt föl.

Cseresnyés főispán most Szalay György városi árvaszéki ülnököt Makó város rendőrkapitányává nevezte ki s az új rendőrkapitány ma le is tette a hivatali esküt Bakos Ferenc főjegyzőnek, a tegnap kinevezett polgármester kezébe.

Említt a városi képviselőtestület tagjai között nagy a felháborodás. Rendkívüli közgyűlés összehívását tervezik, amelyben úgy Bakos Ferenc polgármestert, mint Szalay Györgyöt, az új rendőrkapitányt föl fogják függesztetni.

Kik kapnak fizetést?

A csanádmezei háborúságnak egyik érdekesebb eseménye az, hogy Kristóffy József belügyminiszter február elsejére folyósította azoknak a tisztviselőknek a fizetését, akik Cseresnyés főispán rendeletét végrehajtották.

A miniszter rendelete ma reggel érkezett meg Cseresnyés János főispánhoz, a m. kir. adóhivatal azonban valószínűleg csak holnap kapja meg. A rendelet szerint azoknak a tisztviselőknek adják ki a fizetést, akiket Cseresnyés főispán külön utalványozza, mert az adóhivatal csak a főispáni utalványozás ellenében fizethet. A segéd- és szolgaszemélyzetnek minden tagja kikapja a fizetését.

A főispán által láttamozott nyugtákat Farkas László helyettes alispán küldi el együttesen s ő fogja kifizetni a tisztviselőket.

Nyilvános főpróbák az aradi színházban.

(A színház, a sajtó és a közönség érdeke.)

Arad, január 30.

Most öt esztendeje, a Leszkay-rezsim ideje alatt az aradi színházban nyilvános főpróbát tartottak. Az elsőt és az utolsót, legalább eddig még nem volt azóta nyilvános főpróba. Az öt-estendős évforduló indokoltá teszi, hogy újból felelevenítsük azt a kérdést: vajjon a közönségnek, a színházgazdának és a sajtónak érdeke-e, hogy ez az intézmény egyszer s mindenkorra meghonosodjék Aradon?

A fővárosi színházakban, valamint minden színpadon, ahol komoly művészi értékű alakításról lehet szó: a nyilvánosság, azaz a sajtó előtt tartott főpróbák a legjobb biztosítékai a kritika megállapodott és igazságos voltának. Elképzelhetően nehéz dolog, hogy a hírlapírás munkásai a bemutató előadások után, mikor a gyorsan lepergő jelenetek során nem képesek impresszióikat teljes egészükben megrögzíteni, kritikát írjanak az előadásról.

Egyszeri látásra hibák és szépségek egyaránt elkerülhetik a figyelmet még a legélesebb szem és megfigyelőképesség dacára is. A közönségnek az a része pedig, amelyik a bukkott és silány darabokra egyáltalán nem kíváncsi, kénytelen a sajtó bírálata után indulni. Ha most már megtörténik — aminthogy meg is történhetik — hogy a kritikus első látásra rosszul ítéli meg a darabot: a vesztes nemcsak ő marad, hanem a közönség is, a színházgazdát is.

A színházgazdának ettől eltekintve is nagy érdeke az, hogy teljesen összevágó, kerek, jó előadásokban hozza színre az új darabokat, ezt pedig nyilvános főpróba nélkül nagyon nehezen érheti el. Mert az a házi próba, hiába nevezik főpróbának, mégis csak valami más, valami otthoniasabb, amit nem vesznek túlságos szigorúan és csak eldarálgatják a szavakat, markirozzák a játékot, de az egész előadás eleven képe és hatása abból ki nem bontakozik s így meg sem ítélhető. Látjuk ezt — sajnos — akárhányszor a premiereknél, melyek közül nem egy csak főpróba-számba vehető és csak a második este látjuk igazán jó előadásban a darabot. Azt pedig nem kell magyarázni színházi embereknek, hogy meonyi balsikerű színpadi fogás, el nem sült trükk és rendezési hiba küszöbölhető ki, ha a nyilvános főpróban egészen az előadás stílusában játszik le a darabot és ezt elfogulatlan szemek megbíráljathatják.

Ezek a szempontok azok, amelyek indokoltá teszik, hogy Aradon behozzák a nyilvános főpróbákat. Nincsen ennek semmi akadálya: a direktornak mindegy akár ott ül a sötét nézőtérben két-három hírlapíró, akár nem. A színházvezetők talán nem mindegy, mert ebben az esetben már a főpróban is úgy kell játszaniok, mintha nagyközönség előtt játszanának: ez azonban sem reájuk, sem a közönségre nézve nem káros. Végeredményben pedig sokkal jobbak lesznek a bemutató-előadások s amellett a színházi kritika is megállapodottabb, tartalmasabb lesz, eltekintve attól, hogy az újságcsinálás technikája folytán a délelőtti főpróban a darab tartalmának méltatását terjedelmesebben és kimerítőbben írhatják meg az újságok, mint most.

Nincs tehát más akadály, mint a színházi bizottság, amely valószínűleg szívesen beleegyeznék a nyilvános főpróbák meghonosításába és a színház ajtaja előtt álló rendőr, aki azonban rögtön nem állana ott, ha a színházgazdát is így akarná. Ezzel azután szorosabb

kontaktus létesülne az ujságok és a színház, azaz közvetve a közönség és a színház között is. Nem tartjuk tehát fölöslegesnek, hogy ezt a témát megpendítsük, mert hiszen ez nemcsak a színház és a sajtó, de a közönség érdekében is áll.

Választási heccek a kaszinókban.

(Zselénzki és a Nemzeti Kaszinó. — Fejérváry választmányi tagsága. — A Rudnay szavazás. — Kéleppé miniszterek. — Fölösztalák az Országos Kaszinót?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 30.

A Nemzeti és Országos Kaszinónak vasárnap-i közgyűléseiről újabb érdekes részleteket jelentenek. A Nemzeti Kaszinóban nemcsak Fejérváry Géza báró ellen, hanem mindenki ellen, aki a kormány bármilyen támogatásának gyanujába belekeveredett, igen elkeseredett hangok hallatszottak.

Majdnem megbuktatták a kaszinó egyik igazgatóját Zselénszki Robert grófot is, a szabadelpárthoz való ragaszkodása miatt; bizonyos, hogy nem a tulságos liberálizmust vették rossz néven Zselénszkitől, hanem azt, hogy gyakran szimpátiát árul el a Fejérváry-kormány iránt. A vasárnapi választás alkalmával a kaszinó negyven tagja kitörölte Zselénszki nevét a szavazó-lisztából; így ha Zselénszki a többség megválasztotta is a kaszinó igazgatójának, oly tekintélyes kisebbség nyilatkozott ellene, hogy Zselénszki az igazgatói tisztséget aligha fogja elfogadni.

A választmányi tagok közül Fejérváry Géza báró miniszterelnök kapta a legkevesebb szavazatot: de mégis győzött nyolc vagy kilenc szótöbbséggel, mert a választmányi tagság elnyerésére nem kell abszolút többség. Ezt a győzelmet Fejérváry nem csupán a gróf Tiszák buzgólkodásának köszönheti, hanem főképen annak, hogy a „kaszinó ellenzéke“ az utolsó percig nem tudott megegyezni abban, hogy Fejérváry helyére kit válasszanak meg, Justh Gyulát-e, vagy Zichy Aladár grófot? A közgyűlésen összesen 194 szavazatot adtak le. Ebből Fejérváry Géza báró választmányi tagságára 96 szavazatot esett. Tehát a többség törölte a listából a miniszterelnököt. A 96 szavazat bár nem abszolút többség, de Fejérváry mégis bejutott a választmányba. Justh Gyula még kevesebb szavazatot nyert s így nem jutott be.

Az országos Kaszinóban igen izgalmas volt nemcsak a Rudnay vita, hanem maga a szavazás is. A szavazás először kéz-főnyujtással történt, s az elnök Csáthó Ferenc királyi táblai elnök sietett konstatálni a többséget Rudnay mellett. Zajos ellenmondással fogadták ezt a kijelentést az ellenpártiak, mire az elnök új szavazást rendelt el, úgy, hogy a Rudnay-pártiak a teremben álljanak jobbra, az ellenpártiak balra. Az elnök újra konstatálta a többséget Rudnay mellett. Természetesen nem nyugodott bele a dologba a Rudnay-ellenes párt és a szavazatok megszámlálását követelte. Ez meg is történt, külön-külön teremben, csak hogy a Rudnay-ellenes párt a szavazatokat egyszerűen megszámlálták, a Rudnay-pártiak pedig íveket állítottak ki, amelyre fölírják neveiket, kétségtelen bizonyossággal a mellett, hogy ők Rudnay érdekében szavaztak. Ezt a névjegyzéket azután eltették. A Rudnay-ellenes párt persze bosszúságot okozott a szavazásnak ez az óvatos ellenőrzése.

Egyébként az Országos Kaszinó vasárnapi határozata folytán a kormány három tagja: Kristóffy József, Feilitzsch Artur báró és Fördö László kilépett a társaskörből. Határozottan beszélnek továbbá, hogy a vasárnap indítványozott

alapszabály-módosítást a belügyminiszter semmi esetre nem hagyja jóvá, sőt a *kaszinótól is osztatja*. Nincs kizárva, hogy a klub vagyonát is lefoglalják azzal a megokolással, hogy fölösztalás esetén az alapszabályok értelmében jótékony célra fordítandó az egész vagyon. Ezen a híresztelésen — úgy beszélnek — mosolyognak az Országos Kaszinóban.

IRODALOM ES MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Egyenlőség, vigjáték. (Páros bérlet.)
Csütörtök: Az alku, A bíró, A két öreg, három egyfelvonásos vigjáték. (Páratlan bérlet.)
Péntek: Délután: A csepürágók, operett. Este: Jericho falai, színmű. Bemutató előadás. (Páros bérlet.)
Szombat: Jericho falai, színmű. (Páratlanbérlet)

Modern német líra.

Mese.

— Gusztáv Falke. —

A te szerelmes közeledben
Boldog vagyok és érzem,
Hogy az én vad, szent fiatalságom
Még visszatér nekem!

Ezt a te édes ifjuságod
Napfényes tavasza teszi,
Ő mint szerettek. Ódakünn újra
Viru'nak rózsák ezrei!

Arany napoknak arany álma,
Igy volt ez, édes, egykoron.
Alkonyatok felhői szállanak
Keresztül az én ifjuságomon!

Csillagkönyvek.

— Franz Evers. —

A holdjavesztett éj vak csüggedéssel,
Sötétül arccal áll a föld felett,
Kihalt világ, csak nyárfák remegése
Sóhajta vissza a derűt eget.
Halálra fáradt hatyudal hesitja
Keresztül a tavat, mely átremeg,
Az ég e kék, mély éjszakába sirta
A csillagkönyveket.

Fordította: Juhász Gyula.

* Jericho falai. A színtársulat drámai személyzetét most *Sutro* Alfréd *Jericho falai* című színművének betanulása foglalkoztatja. A nagyhatású darab — melynek pár hét előtt volt a Vígsházban a premiérje — elsőrangú szereposztásban kerül színre nálunk. A főszerepeket Bácsné, Biró Irén, H. Novák Irén, Hunyady, Zalay Margit, Keszler, Várnay, Beregi, Dellé, Marházy, Faludy és Szóthmáry játsszák. A Jericho falainak első előadása pénteken lesz, másodszor szombaton kerül színre.

* Pénteken délután, Gyertyaszentelő Boldogasszony napján a *Csepürágók* operett kerül színre, melyet az idei szezonban nagy sikerrel elevenített fel a színház. A főszerepeket ezúttal is Kaposy Józsa, Zsigmond Anna, Faludy, Ladiszlay, Hunyady és Borbély játsszák. A péntek délutáni előadás helyérei igen mérsékelték; jegyek csütörtökről reggel már válthatók a színházi pénztárnál.

(*) A színészakadémia új tanára. Az Országos Színészakadémia tanári kara két új erővel szaporodott. A közoktatásügyi miniszter a színészakadémia tanárává nevezte ki *Hegedűs Gyulát*, a Vígsház és *Molnár Lászlót*, a Nemzeti Színház művészt.

Negyedmillió kártyanyereség.

(Ferbliparti — 48 órány keresztül.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 30.

A nemzeti csöndesről sok legenda szólott már, s a Piatnik-gyár saját külön Kiliója érdekes és színes krónikát jegyezhet fel arról, hogy a festett lapokkal való e szittyá mulatság révén mennyi bankó-hogyet és arany-bérceket láttak az ősi kuriák tölgyfaasztalán, meg a kávéházi külön szobák zöldposztóján. Való igaz, hogy a játékok e nemesített és régibb válfaját kezdik kiszorítani az újabb jövevények: a fűrge alsós, az előkelő kaszinó, a szépnevű bacarat s a többiek sorjában, — ám a teljes alkony még nem következett be s különösen a vidéken még nem trónjavesztett a vizis művészet. A provincia még mindig görcsösen ragaszkodik Mokány Berci e kedves passziójához s nem is nézi urí virtusának a más formában való blattozást.

Kolozsvár-ról irnak most egy szenzációs kártyapártiról, melynél az egyik fél több mint negyedmilliót: 280,000 koronát nyert. Mátyás király városában már napok óta egyébről sem beszélnek, mint erről a különleges érdekességről, melynek minden legkisebb részlete is köztudomásu már.

A nagy párti a kolozsvári New York-kávéház szeparójában folyt le, melynek egyik kezek asztala mellé a múlt hét keddjén hárman ültek le: két ismert nevű erdélyi mágnás és egy ugyancsak ismert nevű kolozsvári kereskedő; *Azbej* Gerő. *Azbej* régi és megszokott típusa a kolozsvári kártyaszobáknak; aki csak egyszer téved be ilyen helyre, az már ismeri ezt a holló-fekete szakállu, örmény kalmárt, aki egyébként teljesen süket s egy hangot sem hall abból, amit körülötte vagy hozzá beszélnek. A pártner ajkmozgásából azonban pompásan meg tudja állapítani, hogy mikor mond az beszert, mikor vizit, mikor hi visza, szóval élénk sötét szeméi, melyek nyugtalanul mozognak arcában, kitűnően helyettesítik a füleit. Majdnem kizárólag csak ferblit játszik; százezreket nyert s százezreket vesztett már. Elsőrendű, nyugodt játékos s mítoszok vannak arról, hogy az ellenfél arcáról leolvassa a nagy titkot: mi van kézben?

A szóbanforgó párti este tízkor kezdődött, de csak hajnal négyig folyt hármában; az örmény vesztéssel nyert s az egyik mágnás visszavonult. A másik azonban — egy ifjú arisztokrata: *Bánffy* Miklós gróf volt országgyűlési képviselő, akinek neve belekerült annak idején a Szápáry László-féle vesztegetés-afférba is s aki nevezetes ügyes karrikaturarajzó talen. umáról, — tovább folytatta a játszmát, mely pezsgővel, vacsorával és ebéddel garnirozva: *nyeyvennyolc órány keresztül folyt*.

Az örmény homlokára rányomta a szerencse istennője csókját: mikor elhasogatott idegekkel, fáradtan, reszkető kézzel és mámorosan felkeltek az asztaltól: 280,000 koronát nyert. A vesztés mágnás, kinek familiája ama ritka erdélyi főúri családok közé tartozik, melyek dús gazdagok, csak pár ezer forintot fizetett ki s másnapra ígérte a kiegyenlítést.

Másnap a család ügyvédje felkereste a süket örményt s hosszas tárgyalás után a következő módzatokban állapodtak meg: a család kifizet *Azbej*nek 100,000 korona készpénzt, nevére irat egy körülbelül 40,000 korona értékű földbirtokot s a maradék fejében holta napjáig 1000 korona havijáradékot ad az örménynek. E feltételek elfogadtattak; a százezer koronát

kifizették, a telekkönyvben az illető lapon Bánffy Miklós gróf neve helyébe az Örmény neve került.

... Természetes, hogy a rendes finálé sem maradhatott el: az ifju gróf délvidékre utazott.

Aradi farsang.

A tanító-bál.

Ha mostanában mulatni nem, de mulatságot rendezni tudnak az aradi tanítók. Tanúsága lesz a pedagógusok e tudásának a február elsején megtartandó bál.

Humánus célok szolgálatában áll a tanítók segélyalapja, amelynek javára e mulatságot több mint egy évtized óta rendezik. Aradváros jószíve, nemesen érző közönsége nemcsak a tanítóság iránti rokonszenvének, hanem nemes gondolkodásának is jelét adja akkor, midőn a mulatságon részt vesz.

A tanító-bált jellemzi a családiasság, otthoniasság; ez teszi a közönség előtt kedvesé, ez a titka annak, hogy miért sikerül oly jól a tanítók mulatsága. Az iparosház nagyterme, kényelmes mellékhelyiségeivel könnyen pótolja az iskola szűk tanszert. Ez a változtatás a közönség érdekében történt. A napokban tartotta gyűlését a táncrendező ifjuság és megválasztotta a főrendezőt. A táncot megelőző hangverseny művészi színvonalát főleg az alkalommal hangsúlyozzunk. A rendezőség a közönség kényelmét tartotta akkor is szem előtt, midőn az ülőhelyek négy első során a helyek számoltak. E helyek ára négy korona. A jegyek ifj. Klein Mór könyvkereskedésében már kaphatók.

A mulatság egyik kedves emléke lesz a tombola. A sok szép tárgy mellett lesz pezsgő is. Vagy négy gyáros küldött már a tanítók báljára 6-6 üveget. A ruha/arat mint mindig, a tanítók kezelik házilag. A fizetendő díjak tetszés szerinti. Mint jó és olcsó mulatság volt ismeretes a tanítók bálja, így talán nem elbizakodott a tanítóság akkor, ha a siker biztos reményével néz a csütörtöki estély elé.

A szegény tanulók bálja.

A szegénytanulók egyesületének női választmánya ma tartotta értekezletét özv. Hausser Károlyné vezetése alatt. Itt tárgyalták a február 3-án tartandó estély rendezése körül felmerült teendőket.

Véglegesen megállapították a tombolánál közreműködő hölgyek névsorát: Simon Karolin, özv. Végh Aurélné, Gutzjahr Mihályné, Ellmaurer Rezsóné, Urbán Péterné, Hermann Gyuláné, Klempa Kálmánné, Köpf Kálmánné és Schór Lajosné. A nyerőknek a tárgyakat kiosztják: báró Bedeus Bella, Benedek Etelka, Pap Erzsébet, Drescher Gizella, Farkas Vilma, Schasetzkei Gizli, Boros nővérek, Magyarai nővérek, Dániel nővérek, Hendrey Ionka, Buchwald Zelma, Tötössy nővérek, Sármezey Lonci, Sármezey Mici, Vertán Margit, Kabdebó Jozsefin, Ottenberg nővérek, Verbos Ilonka, Ottvös Andras, Szathmáry Sata, Rónay Dóra, Szentiványi Lenke és Andrányi Mariska.

Az estélyen a hangverseny pont nyolc órakor kezdődik. Az előjegyzett jegyek ifj. Klein Mór könyvkereskedésében átvethetők. A jegyek ára: 6, 4 és 2 kor. A karzatjegyek száma kevés, már alig kapható belőle. A rendezőség kéri a közönséget, hogy a hangverseny kezdetére pontosan jelenjen meg, nehogy a későn érkezők zavarják a közönség művelését.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Éjszakai gyűlés. Az aradi pincérségélyző és elhelyező egyesület e hó 29-én éjjel 1 órakor tartotta meg Nagy Lajos elnöksége alatt rendes évi közgyűlését a Vadászúti külön termében a tagok szokatlan nagy számu érdeklődése mellett. Az évi jelentés és zárszámadás előterjesztése után Husz István méltatta az eddigi elnök eredményes működését és azt ajánlotta, hogy a közgyűlés újlag egyhangulag Nagy Lajost válassza meg elnöké. A közgyűlés egyhangulag elfogadta az indítványt és Nagy Lajost közfelkiáltással ismét elnöké választotta. Alelnökké lett: Kovács István, pénztáros: Mayer Károly, ellenőr: Fekete János, ügynök: Kmettykó János. Ezenkívül 8 tagu számvizsgáló bizottságot, 12 rendes választmányi tagot és 8 póttagot választottak. A közgyűlés után Nagy Lajos elnök lakomát adott a tagok tiszteletére. A hatóságot Berecz Ferenc alkapitány képviselte a közgyűlésen.

Üldözött milliomosok Budapesten.

Romániából kitoloncolt bankárok.

(A miniszter fiának adósságai.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 30

Hét bukaresti vagyonos bankárt, meglehetősen furcsa körülmények között, kitoloncoltak Romániából. Mind a hét bankár zsidó vallásu és romániai születésű, ott ételek eddig, ott van a családjuk s néhányan közülök milliomosok. Allítólag uzsora miatt történt rövid uton — nagyon rövid uton! — a kitoloncoltatásuk, de ha igazak azok az alábbi hírek, melyek a bankárok kiűzésének részleteit megvilágítják, úgy kétségkívül egy hamisítatlan balkán-stiklivel állunk szemközt.

Egy aktív miniszter fia arra kényszerít hét zsidó bankárt, hogy nagy összegű váltókölcsönt adjanak neki. Amikor aztán a bankárok bemutatják az aláírásával szereplő miniszternek a váltókat, a miniszter megpofoztatja és minden teketória nélkül eltoloncoltatja a kellemetlenkedő hiteltelöket. A bankárok most a magyar kormánytól kérték engedélyt, hogy ideiglenesen Magyarországon tartózkodhassanak, amíg Romániában rendbe hozzák a dolgaikat és hajlandók ezért az engedélyért akár egy millió kauciót letenni.

Fővárosi tudósítónk a nem mindennapi esetről a következőket jelenti:

(A kiutasítás története.)

Bukarestben az egyik miniszter fia, apja hamisított aláírásával ellátott váltókat helyezett el kilenc bankárnál, akik közül kettő keresztény, hét pedig zsidó vallásu. A mintegy nyolcszáz ezer lej értékű váltók leszámítását azzal a fenyegetéssel vitte keresztül a bankároknál, hogy kérelmének megtagadása esetén apjával, a miniszterrel kiutasítatja őket.

Konstatálni kell, hogy sem a keresztény, sem a zsidó bankárok nem számítottak uzsorakamatot, hanem a folyó kamatot számították fel. A bankárok, mikor a váltók lejártak, anélkül, hogy azokat a miniszter fia beváltotta volna, elmentek az apához, a miniszterhez és prezentálták a váltókat. A miniszter a két keresztény bankártól beváltotta a váltókat, a zsidókat azonban roppant haraggal fogadta, összevissza pofozta őket hivatalában, majd rendőroket hozatott s anélkül, hogy írásbeli végzést kézbesítették volna nekik, azonnali kiutasításra ítélte őket. Meg sem engedve, hogy családjaiktól elbucsuzzanak, rendőrökkel a vasutra hurcoltatta a bankárokat s vonatra ültetve, Magyarországra felé dirigálta őket.

(Bécs és Budapest között.)

A kitoloncoltak, kik valamennyien román születésűek és dús gazdag emberek — néhány köztük többszörös milliomos — Brassóba érkeztek, de a határrendőrség nem engedte meg nekik a kiszállást, ellenben — látva utleveleiket — megengedte, hogy mint átutazók tovább menjenek Budapestre.

A hét bankár közül három Budapestre tovább utazott, négy azonban itt maradt. Ezek — névszerint: Sociu Avramescu, Jean Avramescu Salamon Eskenazi és Ávrám Rufelescu — abban fáradoznak, hogy ideiglenesen Budapesten maradhassanak. A budapesti rendőrség egy Széll Kálmán miniszterelnöksége idejéből való rendelet alapján, mely a román kivándorló zsidóknak megengedi az ideiglenes itt tartózkodást, megengedte a nevezetteknek, hogy átutazás címén nappal Budapesten lehetnek. Ezért az illetők minden este Bécsbe utaznak fel és másnap reggel visszajönnek Budapestre.

(Egy millió kaució.)

Egyidejűleg a négy bukaresti bankár Fenyő Soma dr. budapesti ügyvéd útján Kristóffy József belügyminiszterhez és Góluhouzsky Agenor gróf külügyminiszterhez fordult, segítségüket kérve. A belügyminiszternek felajánlottak egy millió korona kauciót annak fejében, engedje meg nekik ideiglenesen a Magyarországon való tartózkodást — lehetőleg Brassóban, hogy családjakkal, akik Romániában visszamaradtak, könnyebben érintkezhessenek — addig az ideig, amíg a miniszter és fia ellen a bukaresti büntetőbírósnál tett fenyegető feljelentésük sorsa el nem dől.

A külügyminiszterhez pedig az iránt fordultak, hogy lépjen közbe az érdekükben a berlini szerződés VIII-ik törvénycikkére való hivatkozással, mely Romániáról szól, amely meghagyja Romániának, illetve kimondja, hogy vallása miatt senkit el nem utasíthat s ha a miniszternek valami kifogása van ellenük: panaszojába őket a bíróságnál, mely majd átvizsgálja az ügyet és dönteni fog. Azt hiszik, hogy a külügyminiszter órájának a berlini szerződésre való hivatkozással meg lesz a kellő fogantatja.

Eddig a kérelem tárgyában sem a magyar belügyminiszter, sem a külügyminiszter még nem döntött.

(Beszélgetés a bankárokkal.)

Egy fővárosi estilap munkatársa ma beszélgetést folytatott a milliomos bankárokkal. Egyikük: Sociu Avramescu a következő érdekes nyilatkozatot tette:

— Romániában mindössze háromszáz naturalizált zsidó él. Ezeknek legalább megvan az a mentességük, hogy törvényesen is román alattvalóknak ismertetnek el és így nem lehet őket kiutasítani. Annál keservesebb a többi zsidóknak, akiket a hatalom bármikor ok nélkül eltoloncoltathat. Mi nem tettünk egyebet, mint hogy presszió alatt kölcsönöket adtunk a miniszter fiának és több képviselőnek. Romániában nincs uszoratörvény, de ha lenne is, az a kamat, amely mellett a kölcsönöket adtuk, semmi esetre sem ulti meg az uszorakamat fogalmát. Dacára annak, hogy az állam törvényei ellen sohasem vétettünk, büntetve sohasem voltunk, és romániai születésű gazdag honpolgárok vagyunk, anélkül, hogy a kiutasításról szóló végzést velünk közölték volna, kihordták bennünket, mint valami rablőgyilkos csordát a határra és most úgy vagyunk, mint a bélpoklosok, sem Magyarországra nem fogad be bennünket, sem hazánkba vissza nem térhetünk. Felajánlottuk a magyar kormánynak, hogy az esetben, ha nem tekint bennünket alkalmatlan idegeneknek, bármilyen általa meghatározott összeget,

akár egy millió lelt is letesszünk óvadékul magyarországi tartózkodásunk idejére.

Végül elmondták a bankárok, hogy bizalommal várják a kormány intézkedését és remélik, hogy a román miniszter is hamarosan belátja tévedését.

A honvédhadnagy drámája.

(Esküvő helyett a halálba.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, január 30.

Távirati tudósítás alapján már tegnap jelentettük, Vetter Lajos szegedi honvédhadnagy Nagyikindán lelőtte Grubics Tivadar dr. ügyvéd leányát, Mariskát, azután öngyilkos lett. A hadnagy meghalt, a leány haloklik.

Érdekes szerelmi tragédia ez. Vetter Lajos, a paksi takarékpénztár igazgatójának fia, hadapród korában ismerkedett meg Grubics Mariskával. Izzó, forró szerelmi viszony fejlődött ki közöttük. A fiatalember örüléssel szerezte a leányt s amikor kinevezték hadnagy-nak Csikszeredára, minden lehetőt megtett, hogy szerelme közelébe kerüljön. Fáradságának eredménye is lett: Szegedre helyezték. Így azután gyakran találkozott a leánnyal és nemrég elhatározta, hogy feleségül kéri. Pénteken azonban sürgőnyt kapott, a leány atyja tudatta, hogy hiábavaló a leánykérés: nem adják hozzá a leányt. Az apa elhatározása meg-egyezett a fiu atyjának véleményével is. Az sem akarta a házasságot. A hadnagy vasárnap este Nagyikindára utazott, ahol tegnap végbement a szörnyű dráma, amelynek részleteiről ujabban ezeket jelentik nekünk:

(Próba a drámára.)

Vetter Lajos hadnagy Csikszeredáról, ahol három évig szolgált, valójában azért helyeztette magát Szegedre a fiatal hadnagy, hogy közelebb legyen szerelme tárgyához. Át is járt Szegedről Kikindára igen gyakran. Mielőtt Kikindára utazott, Szegeden a katonai raktárból az újrendszerű forgópisztolyok közül egyet tanulmányozás ürügye alatt elkért. Tulajdonképp pedig ezzel akarta sötét tervét végrehajtani.

Pénteken délután a lövöldében volt bajtársával, ahol célbalövésről foglalkozott. Az amugy is kitűnő lövő hírében álló Vetter 50 lövés közül egyetlen egyet sem tévesztett el és meg is jegyezte még:

— Milyen jól is tudok én célba lőni!

A lövöldéből hazajövet kedvenc témáját, a tulvilági életet hozta elő a november óta mindenféle társaságot kerülő buskomor hajlamu hadnagy.

Csikszeredán egy esztendővel ezelőtt ugyan-csak szerelmi bánatában főbe lőtte magát Vetter egyik jóbarátja. Azóta ez az eset folyton foglalkoztatta. Gyakran beszélt erről s nem egyszer hangoztatta:

Milyen ideális szép dolog az, ha az ember annyira szeret egy leányt, hogy miatta meghalni is kész!

(A dráma.)

A hadnagy szombatn avval az elhatározással ült vonatra, hogy megkéri a leány kezét. Amikor eltávozott a lakásáról, szelgájával beizent az ezredparancsnoksághoz, hogy nem mehet a kaszárnnyába, mert beteg. Kikindára utazott és megkérte az ügyvédőt a leánya kezét. Az apa, Grubics Tivadar dr. ügyvéd — hír szerint — kijelentette, hogy Mariska leányát még nem akarja férjhez adni.

Azonban Vetter megértette ebből, hogy csak tőle tagadják meg a leány kezét. Végtelenül elkeseredett és rábeszélte a leányt, hogy hajnalban keresse fel a szállóban levő szobájá-

ban. A leány el is jött, mire a hadnagy bezárta a szobát. A szálló személyzete reggel fegyverdurranást hallott szobájából. Betörte az ajtót és a hadnagyot átlőtt halántékkal holtan találta. Mellette feküdt a leány vonagolva.

Az öngyilkos hadnagy két levelet hagyott hátra. Kornhaber Adolf ezredeshez, az ezred parancsnokához van címezve az egyik. A másik levél a leány apjának, Grubics ügyvédnek volt címezve. Abban megírta tragédiájuk történetét.

A parancsnok még a délelőtti folyamán bizottságot küldött ki Nagyikindára, amely megállapítja az öngyilkosságot és jelentést tesz a honvédelmi miniszternek.

(Az utolsó kívánság.)

A fiatal tiszt engedély nélkül utazott át Kikindára, ahonnan képviseletet küldött Kornhaber ezredes nevének. A képes lap Vetter hadnagy és ideálja arcképét ábrázolta. A kép mellé pedig ezt írta:

Visszaemlékezésül. Kézcsók:

Vetter hadnagy.

Vetter Kornhaber ezredeshez régebbi ismeretség kötelékkel fűzik. Kornhaber Csikszeredán zászlóaljparancsnoka volt Vetternek és nagy bizalommal viseltetett hozzá. E bizalom következménye az a levél, amelyet a hadnagy ezredeséhez intézett. Elmondja a szerencsétlen fiu e levélben, hogy minden dolgát rendezte, senkinek sem tartozik és arra kéri a parancsnokát, hogy Kikindán történő temetésére rendeljék át az ezred zenekarát. A zenekar vonuljon el szerelmese ablakai előtt és játssza el ott az ő nótáit.

A gyöngéd kívánság azonban nem teljesíthető. Vetter hadnagy szülői kívánságára a holttestet holnap hazaviszik Paksra és ott temetik el holnapután a családi sírboltban.

A dán király halála.

(Az új király.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, január 30.

Tegnap délután az egész világba hírül vitte a táviró, hogy IX. Keresztély dán király rövid rosszullet után meghalt. A király a délelőtti rendes audienca után fáradtnak érezte magát és az ágyba feküdt, hogy az ebéd előtt kissé pihenjen. Az orosz anyacárné három óra-
kor meglátogatta a királyt, aki nem jól érezte magát. Három óra negyven perckor a király szívzselhűdés következtében csendesen elhunyt. A trónörökös abban a percben érkezett meg, amidőn a király meghalt.

Ma délben Amalienborgban, VII. Keresztély király palotájából proklamálták az új királyt. A miniszterelnök a trónváltás alkalmából benyújtotta a kabinet lemondását. Az új király azt a reményét fejezte ki, hogy a kabinet tovább vezeteli az ügyeket. Három órakor az országgyűlés tagjai összegyűlekeztek a folketing termében, hogy átvegyék a VIII. Frigyes király trónralépéséről szóló királyi üzenetet.

(Európa apósa.)

Keresztély dán király nyolcvanötödik születésnapja alkalmából egy francia lap így írt az uralkodóról, kit méltán neveztek el Európa apósnak:

Magas életkora dacára a király a legjobb egészségnek örvend, mit erőteljes szervezetétől eltekintve, ismert mértékletességének és rendes életmódjának köszönhet. A király, akár Koppenhágában, akár Fredensborgban tartózkodik, még ha vendégei vannak is, rendszerint reggel nyolckor kel fel és mintán gyermekeivel megreggellizett, a délelőtti legnagyobb részét test-

gyakorlatokkal tölti. Még ma is kitűnő lovas és csak a legrosszabb időben szokta elmulasztani délelőtti lovaglásait, melyeken gyakran a trónörökös kíséri. Leánya, Alexandra angol királyné nem lovagol, hanem amikor Fredensborgban tartózkodik, vagy kerékpározik vagy pedig az automobil-sportot gyakorolja. A svéd király azonban, amikor Dániában időzik, Keresztély királyt rendszerint lovon kíséri. Edvard király Fredensborgban a délelőtti leginkább gyalogséttákkal szokta eltölteni. Az ebédet Fredensborgban mindig pontosan egy órakor tálaik fel és az ételek nagyon egyszerűek. Harom órakor a királyi család tagjai kikocsiznak.

Ha a királyi család összes tagjai együtt vannak a kastélyban, egy nagy omnibusz formájú kocsi ülnek. Az öreg király rendszerint maga hajtja a lovakat, nem sokat törődve ettől, amint hogy egyik fő jellemvonása az, hogy a más nagy udvarnál szokásos szertartásokat semmibe se veszi.

Koppenhágának alig van már lakója, aki általánosan tisztelt és szeretett jó öreg királyával mint békés sétálóval az utcán egyszerűen nem találkozott volna. Keresztély király, kit e sétáin csak egy hatalmas dán dogg szokott kísérni, bejárja a fővárosa utcáit, itt-ott látogatásokat tesz, megáll a kirakatok előtt, bemegy az üzletekbe, vásárol és maga viszi haza a kisebb csomagokat.

(Apróságok.)

Népe szerette az öreg Keresztély királyt jó szíveért, barátságos természetéért és szinte polgári egyszerűségéért. A dánok azt tartják, hogy az ő királyuk volt a legszebb öreg ember, három leánya pedig a legszebb három nő a világon. Nemrégiben a következő kedves história esett meg vele: A sétatérén találkozott egy képviselővel, aki hevesen agitált egy javaslat ellen, amelyet pedig a király nagyon üdvösnök és kívánatosnak tartott. Ez jó alkalom, gondolta a király, hogy megpuhítsa egy kicsit az ellenzéki vezért. Megszólította, beszédbe ereszkedett vele és végül meghívta uzsonnára. Betértek egy cukrosboltba. Az uzsonna vége elé a képviselő észrevette, hogy a király nyugtalan lesz és kissé idegesen kotorász a zsebsiben. Szerencsére éppen arra hajtott a trónörökös. A király megállította kocsiját és néhány szót váltott a trónörökössel. Mikor visszatért vendégéhez, az arca már megint nyugodt volt és mosolyogva mondta a képviselőnek:

— Lásd, most majd megjár-am. Az imént veszem észre, hogy — nincs nálam pénz. Ha a trónörökös véletlenül erre nem jön, öntől kellett volna kölcsön kérnem, hogy kifizethessem az uzsonnát, amire meghívtattam.

Igen keléyes, vidám öreg ur volt a meghalt király, rendkívül szerette az ifjúságot és az ifjúság csinyeit. Nem egyszer esett meg vele olyan furcsaság, ami királyhoz, még pedig fehérhaju királyhoz bizony nem éppen illett. Egy este például a király, aki nagy kedvelője a magános sétáknak, messzire elsétált a kastélytól. Amint jókedvűen járt a városi park mellett, egyszer csak megpillantott egy apró fiúcskát, aki nagyon agaskodott, hogy elérhesse egy kapunak a csengőjét. Megszánta a gyereket a király, — pedig jól tudta, miért akarja a lurkó meghuzni a csengőt! — és mosolyogva hozzá lépett:

— No fiam, majd én segítek neked.

Szólt és a meglepett gyerek kacagva nézte, hogyan ránt egyet a csengőn a fehérhaju bácsi.

— De most, öregem, meneküljünk ám! kiáltotta a gyerek.

A király pedig — akit imént meglepett az ifjúság láza — megfogadta a tanácsot és... kacagva szaladt el a kaputól a fiúval együtt.

Pár év előtt sétaközben az oszplanaden nagy

embertömeget látott. Sztrájklok voltak, akik viharos gyűlést tartottak, de amikor meglátták a királyt, kissé lecsendesedtek.

— Csak folytassátok! — szólt a király közelebb lépve. A munkások tovább vitatkoztak a béremelés kérdéséről és a vitában végre maga a király is felszólt és előadta, hogy a munkaadók nem emelhetik fel a béreket, mert különben maguk mennek tönkre. A végül elfogadott határozati javaslatban a sztrájklok megköszönték a királynak a bölcs tanácsot, de kimondták, hogy a sztrájkot tovább folytatják. A királyt személyes beavatkozásának ez a sikertelensége egyáltalán nem bántotta és a palotába visszaérve így szólt környezetéhez:

— Sajnálom, hogy ezt a sztrájkot nem tudtam kiegyenlíteni, de ezek az emberek végre mégis csak jobban tudják, hogy mi felel meg az ő érdekeiknek.

A miniszter és az aradi faiparosok.

(Utazás a munkagépek körül.)

— *Aradi Közlöny* tudóstóljától. —

Arad, január 30.

Említést tettünk már az *Aradi Butorkészítő-íparosok Szövetkezetének* arról a mozgalomáról, amely olyan telep létesítését célozza, ahol az aradi asztalosok és esztergyárosok modern gépekkel felszerelt, kényelmes műhelyben állíthatnának elő burokokat a szövetkezet részére. Ez a mozgalom mindjárt kezdetben nehézségekkel találkozott, mindazonáltal nagy a valószínűség, hogy rövidesen sikerülni fog elhárítani azokat az akadályokat, melyek az érdekes és kétségtelenül támogatásra méltó terv megvalósulása elé gördültek.

Az aradi butorkészítő-íparosok szövetkezete tudvalevőleg föliratban megkérte a kereskedelemügyi minisztert, hogy a tervezett műhelyük felszerelése végett adjon *munkagépeket*. A miniszter nem intézte el érdemlegesen a föliratot, hanem utasította az aradi kereskedelmi- és iparkamarát, hogy folytasson tárgyalásokat az érdekeltekkel abban az irányban, vajjon nem volnának-e ezek hajlandók arra, hogy a Rádon uton levő *közműhelyben állítsák elő a butorokat*. A kormány ebben az esetben a szövetkezet rendelkezésére bocsátotta volna a munkagépeket, amelyeknek hajlására fölhasználták volna a közvetlen szomszédságban levő villamostelepet.

A kamara kezdeményezése folytán az érdekeltektől iparosok a múlt héten értekezletet tartottak, amelyben elutasították az eléjük terjesztett ajánlatot. Az elutasító válasznak az volt az oka, hogy a szövetkezet már előre kiszemelte a tervezett műhelytelep helyét. *Czukur László* aradi gőzfűrésztulajdonos ugyanis ajánlatot tett a szövetkezetnek, hogy bizonyos díjazás fejében berendezze a kívánt faipari műhelyt a saját faterképén, az *Ovár-téren*. A tárgyalások további során azonban egy félreértés derült ki, amennyiben *Czukur László* ajánlata csak arra az időre szólt, mikor már az ujaradi vashíd fölépült. Szóval a faipari telepnek a helye még bizonytalan és az a kérdés sem nyert még megoldást, hogy vajjon a butorszövetkezet maga akarja-e kezelni a munkagépeket?

Az aradi kereskedelmi- és iparkamara, — amely mai teljes ülésének napirendjére tűzte ki a butorszövetkezet gépeinek ügyét, — ilyen körülmények között természetesen nem intézhette el a kereskedelmi miniszter leiratát. Különböztetve maguk az érdekeltek is arra kérték a kamarát, hogy tartsa függőben az érdemleges véleményadást mindaddig, míg a *Reinhardt Gyula*, *Steigerwald Alajos* és *Sebesy Ferenc* tagokból kiküldött bizottság az ügyet minden oldalról

Aktuális emberek.

A köszönetet szavazó ur.

A szónoki műfajok között Névy László nem említi azokat a beszédeket, amelyeket a részvénytársasági közgyűlésen mondanak el azok, akiknek javaslatára az igazgatóság, a felügyelő bizottságnak és a tisztikarnak hálás köszönetet szavaznak. Pedig — január, február és március hónapok a megmondható, — immáron annyi ilyen beszédet szoktak mondani, hogy a kedvükért meg lehet állapítani a műfajt. A műfaj kellei: 1. „a rossz közgazdasági viszonyok dicsára”; 2. „várakozásunkat messze felülhaladó eredmény”; 3. „azt hiszem, valamennyiünk nézetét tolmácsolom, amidőn . . .”

S amint a pohárköszöntőknek, a bucsuztató és üdvözítő beszédeknek, úgy a közgyűlési köszönetet szavazó beszédeknek is vannak speciálitái. Valami nem közönséges művészet is az, tiz huzesztendőn keresztül ugyanazt mondani és mégis mást beszélni. Mert olyan minden közgyűlésen akad, aki köszönetet tud indítványozni. De hogyan? A forma a fő. Például egyszer így kezd:

— „Ma, amidőn a politika vészterhes felhő sulyosodnak fejünk fölött . . .”

A vége természetesen az, hogy ily szemorú helyzetben egyedüli vigasztaló a *Közgazdasági és pénzügyi bank* múlt évi mérlege.

Az már elkoptatott forma:

— „Nem a sablónnak, nem a hagyományos szokásnak hódok, amidőn az in ézet vezetősége előtt zászlómat meghajtom . . .”

Néha egy kis költőség sem árt:

— „Az előttünk fekvő, rideg számoszlopokból, t. közgyűlés, egy egész vidék viruló gazdasági élete bontakozik ki káprázatos kaleidoszkopyanánt . . .”

Hogy születik az ily közgyűlési beszéd? Titok Csakugyan a vezérigazgató által fölolvastott évi jelentés és nyereség felosztási javaslat ihlet meg valamely lelkesülő részvényt, aki nem bír ellenállani a csábításnak és elmondja a beszédet? Vagy valamely tapintatos közgyűlés-rendező osztja ki előbb, talán napokkal előbb ezt a szerepet egy arra alkalmas férfinak? Ha az utóbbi eset áll, akkor a köszönetet szavazó ur előre írja a beszédet, amely így is szokott kezdődni:

— „Az imént ha lett jelentés adatai annyira örvendetes haladást mutatnak intézetünk életében . . .”

De hát ez titok. A köszönet szavazás azonban a közgyűlések érdekességeivé vált. A mérleget két héttel előbb közléstesszik. Hogy mennyi az osztalék, azt már január másodikán tudják. Hogy a sorsolás folytán kilépő igazgatósági tagokat egyhangúlag megválasztják, az se szenzációs meglepetés. A publikum előtt a közgyűlés napjaig csak egy marad titok:

— Ki mondja a köszönetet szavazó beszédet?

Isten mentson, hogy ezt a szokást csipkedjük. Nem az igazgatóságok és a felügyelő bizottságok hiúsága teremtette meg, hanem az a hit, hogy a bizalomnak ilyen kifejezése erősíti az intézetet. S máfelől igaz is: a részvényes, aki egész éven át semmit se csinál és ezért kap nyolc vagy tiz százalék osztalékot, ezért még köszönetet se szavazzon? Nincs is ok rá, hogy ezt a szép szokást abbahagyják, sőt ellenkezőleg. A mint könyvbe foglalták a *Vörfélyi kötelezettségek* et, azon mód, a tájékoztatlan részvényesek okulására és nevelésére ki kellene adni *A kis köszönet szavazó a közgyűlésen és a mellényzebben* című irodalmi munkát is.

Robotos.

Kirohanás a Reichsrathban. Sternberg gróf szenzációs beszéde

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, január 30.

Az osztrák képviselőháznak ma ismét érdekes ülése volt. Az eredetiségével és éles támadásaival híressé vált *Sternberg* Albert gróf ma ismét heves kirohanást intézett *Gautsch* miniszterelnök, *Goluchovszki* külügyminiszter és főleg a *hadvezetőség* ellen, melyet a kudarcok egész sorozatának fölemlítése mellett, tehetetlennek és föladata betöltésére képtelennek mondott.

Sternberg mai beszédével is elérte azt, hogy fölszólalása hol tetszést, hol megzúgást és ellenmondást keltett a népes ülésen, melyre a képviselők már a szerb vámháboru ügyében várt kormány-nyilatkozat miatt is feltűnően nagy számmal jöttek el.

A Reichsrath üléséről az alábbi bécsi távirat számol be:

Az osztrák képviselőház mai ülésén napirend előtt *Choc* cseh-radikális azt indítványozta, hogy változtassák meg a napirendet olyképp, hogy az ujoncjavaslat a napirend második tárgya legyen.

A ház elvetette az indítványt és áttért az ujoncjavaslat tárgyalására.

Sternberg Albert gróf beszédében kijelenti, hogy a hadsereg nemcsak állami szükséglet, hanem a nép jó nevelő intézete is, de fejleszteni kell a katonákban a vallásos érzületet, a hazafiságot és a nép szeretetét. Ezután hevesen támadta a hadsereg vezetőit és bangoztatta, hogy szükséges a *korhatár megállapítása*, melyen túl katonatiszt tényleges szolgálatban nem állhat.

Beszéde további folyamán az igazságügy miniszterium vezetője, majd a közös külügyminiszter ellen oly sértő szavakban fakadt ki, hogy *Kaiser* alelnök kénytelen volt *Sternberg*et rendreutasítani. *Goluchovskit* különösen a szerb-bolgár vámuio kérdésében elfoglalt álláspontja miatt támadta. Végül kijelentette, az ujoncokat meg kell szavazni, hogy az alkotmányosságnak külső színét megőrizzék.

— Az ujoncjutalék megszavazása — mondotta *Sternberg* — azt jelenti, hogy a képviselőház a hatalomnak bizonyos teljességét adja az állam irányadó tényezőinek kezébe. Van azonban több ilyen faktor, aki nem méltó arra, hogy megkapja ezt a hatalmat. Nem méltó erre *Gautsch* miniszterelnök, aki hathatékán változtatja meg véleményét. Ha a miniszterelnöknek hat hét múlva eszébe jutna a megszavazott ujonccokkal kivándorolni Palesztinába, akkor sem tehetnének semmit. *Gautsch* azért is méltatlan ember, mert nem független. Egyik veje, aki magasrangú állami hivatalnok volt, *nagy összeget sikkasztott* a szegények pénzéből, a miniszterelnök fia pedig *évente 6000 forintot kap a rendelkezési alapból*.

Egy másik méltatlan ember, akinek nem lehet megszavazni az ujoncokat, a külügyminiszter.

Sternberg ezután éles szavakban kikel *Goluchovskit* ellen a szerb gazdasági konfliktus miatt, majd így folytatta beszédét:

— A szerbek úgy bánnak velünk, mintha disznók volnánk. Szerbia volt az egyetlen Balkán-állam, mely szimpátiával viseltetett irántunk. *Goluchovskit* az első szerb k

meggyilkolták mindazokat, akik a monarchia barátjai voltak: Milán királynak le kellett mondania, Stambulovot Goluchovski gyilkoltatta meg az utcán, Sándor király meggyilkolásának hírére pedig oly megjegyzéssel fogadta a külügyminiszter, melyből kitűnt, hogy kedvére van az eset.

Ezután a király személyével foglalkozott Sternberg, többek között az alábbiakat mondotta:

— Az utóbbi időben tanulmányoztam Ausztria-Magyarország történetét az elmúlt század első feléből. — Eljutottam 1848-ig és mondhatom, hogy az a kor szak nagyon hasonlít a mostanihoz azzal a különbséggel, hogy Ferdinánd császár a közigazgatást és a hadsereget intakt állapotban hagyta utódjára. Nagyon kétséges, vajon a mostani uralkodó is úgy fogja e hátrahagyni?

Kaiser alelnök ezért rendreutasította a szónokot, aki ezután ismét a hadvezetés birálatába bocsátkozott és így folytatta felszólalását:

— A hadsereg élén egy tunya és föladataira képtelen szervezet áll. A vezérkart egy aggastyán igazgatja. Az aggastyánok magától értelmeleg gyávák. Egy roskatag inu aggastyán nem vezetheti győzelemre a hadsereget. Az aggastyánok rendszeren oly makacsok mint az öszvér: az isten sem adhat nekik új ideákat. Az aggastyán olyan hiu, mint az asszony és szokásainak tehetetlen rabja. Végül hasonlít az aggastyán egy kiszivattyuzott, rozsdás automobilhoz, mely nem tud előre jutni.

Miután Sternberg gróf ilyenformán befejezte a meglehetősen szenzációt keltő beszédet, felállott a miniszterelnök.

Gautsch báró idegesen polemizál Sternberggel és azt mondja, igaz, hogy egy hozzá közelálló ember inkorrekttséget követett el, de ez akkor történt, amikor ő — a miniszterelnök — nem volt a közpályán. Ezt az embert azonnal fegyelmi uton elmozdították állásától. A miniszterelnök fia pedig külügyminiszteri fogalmazó, aki a párisi nagykövetséghez van szolgálatra beosztva és ezért a külföldön teljesített szolgálatáért rendes fizetésén kívül pótlékot kap. Gautsch különben a Házra bizza a Sternberg által fölhozott vádak jogosságának megítélését.

Több felszólalás után a vita folytatását holnapra halasztották.

MULATSÁGOK.

Farsangi naptár:

Február 1. Tanítóház (Iparosház.) — A borossebesi kereskedelmi alkalmazottak táncvigalma (Kaszinó.)

Február 3. Az aradi szegénytanulókat segélyező egyesület táncvigalma (Fehér Kereszt.) — A világi önkéntes tűzoltó-egyesület táncvigalma (Magyar király.) — Menyecské bálja (Tóth-vendéglő.) — Az egyesült ujarad zsigmondházi önkéntes tűzoltó-egyesület álarcos bálja (Martini-söröző.) — Az aradi iparosifjak önképző-egyesületének táncvigalma (Iparosház.)

Február 4. Az aradi magyar államvasúti altszűkítő táncvigalma (Iparosház.) — A paulisi polgári olvasókör táncvigalma. — A radnai polgári olvasókör táncestélye (Magyar korona.)

Február 10. Monstre hangverseny és táncestély (Fehér Kereszt.)

Február 11. A csermői önkéntes tűzoltóegyesület táncmulatsága (Kaszinó.)

Február 24. Katonatiszti estély (Iparosház.)

Március 3. Az aradi vaskereskedők és alkalmazottak nyugdíjgyűlésének táncvigalma (Központi Szálló.)

Március 10. Az aradi sportkedvelő ifjuság táncmulatsága (Iparosház.)

(=) Az aradi kereskedelmi nyugdíjgyűlés bálja. Elnök elöljárók folynak a Magyar vaskereskedelmi alkalmazottak és tisztviselők nyugdíjgyűlésének aradi fiókjá által rendező

zendő táncestélyre, amely a mint jeleztük, március 3-án, szombaton lesz. A bál a Központi szálló ujonnan átalakított helyiségében rendezik, amely addig teljes fényében készen fog állani. A mulatság sikere érdekében száz tagu, az összes kereskedelmi szakmákat képviselő rendező bizottság alakult, amely legközelebbi ülését szombaton este az Aradi Kereskedők Körében tartja. Miután a meghívók szétküldését legközelebb megkezdik, a rendező-bizottság kéri mindazokat, akik magánosokat vagy családokat meg akarnak hívni, hogy azok névjegyzékét Berta Bélához, a vigalmi bizottság elnökéhez szíveskedjenek juttatni.

(=) A gyoreki kaszinóbál. Az aradi Kossuth-szobor alapjának gyarapítására fényes sikerű estélyt rendeztek Gyorokon a kaszinó tagjai a Nádasdy-kastélyban. Az estélyt hangverseny vezette be, amelyen Pollák Terike, Griffel Lajos, Székely László, Székely Árpád, Eckhardt Lajos és Rezik Albert zene- és ének-számot, továbbá az aradi Nemzeti Színház két művésznőnek, H. Novák Irénnek és Mariházy Miklósnak páros jelenete nyújtott élvezetet a nagyszámu közönségnek. A hangverseny után reggelig tartó tánc következett, melyen a következő hölgyek vettek részt:

Leányok: Bildhauer Margit (Paulis), Eichner Margit, Hamp Eiza, Kaufmann Terka, Pollák Terka, Lefkovits Irén, Popovits Juliska, Schlesinger nővérek, Schneeberger Bella, Kőműves Juliska (Arad), Terényi Iza (Arad), Theissenbaum Margit, Tabajdi Ilonka, Werner nővérek (Arad)

Asszonyok: Bódy Bódogné (Paulis), Czipfel Józsefné (Kovaszino) Eichner Adolfné, Eftimie Sándorné (Győrök), Eckhardt Jánosné (Ménés), Gaál Sándorné (Budapest), Hoffmann Károlyné, Hamp Józsefné, Hunyadi Lászlóné, Hunyadi Péterné, Kaufman Mátyásné, Kaufman Jakabné, dr. Klein Béláné, Koncz Benóné (Győrök), Kovacevits Györgyné (Ménés), Kies Jánosné (Kúvin), Kőműves Jánosné (Győrök), Lefkovics Adolfné (Kúvin), Montia Györgyné, H. Novák Irén, özv. Pollákné (Arad), Safran Emilné, Sebő Jenőné (Paulis), Schneeberger Márkné, Schlesinger Arminné (Szabadhely), Székely Árpádné, Tabajdi Gyuláné, Tokaji Józsefné (Győrök), Vass Imréné (Arad), özv. Vörös Gyuláné (Pápa), Zabb Rezsóné.

Megkötik a békét. Válasz a királynak.

(Az új kormány és a pártok.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 30

A szövetkezett ellenzék vezérő bizottsága mai ülésén jelentős lépést tett a béke felé: elvben tárgyalhatónak mondotta a királyi prozódiumokat és az üzenetre adandó válasz megszövegezésére kiküldött egy albizottságot. Holnap a teljes ülés ratifikálja a válasz szövegét, melyet Andrássy Gyula gróf pénteken már a király elé terjeszt.

Általában a béke-párt van többségben a koalíciós táborban, de a további harcnak is vannak hívei, köztük Justh Gyula és Barabás Béla is, akik nem igen hajlandók magukat a majorizálásnak alávetni.

A kibontakozás feltételei.

A szövetkezett ellenzék nagy elhatározás előtt áll s ilyenkor természetesen forroganak a kedélyek. A vezérő bizottság tagjainak nagy titkolódzása dacára mégis sok mindent sikerült megtudni a hétfő esti ülésről.

Ami a király üzenetének tartalmát, nevezetesen a kibontakozás feltételeit illeti, ezeket közlik:

Katonai téren a király állhatatosan ragaszkodik ahhoz, hogy felségjogai az 1867. XII. t. c. 11. §-ában világosan kiírt

garancia szerint teljes tiszteletben tartásának. Hajlandó végrehajtani katonai téren a szabadelvű párt kilences bizottságának programját és végül a katonai bírások nyelvét illetőleg hajlandóságot mutatott az engedékenységre. Viszont a király követeli a felemelt ujonclétszámot és tekintettel a változott viszonyokra, a parlament új hadihajók felszerelését is szavazza meg.

Gazdasági kérdésekben: ratifikálni kell a külkereskedelmi szerződéseket. Ami a gazdasági különváltást illeti, már az előbbi feltételből folyik, hogy ez de facto 1917-ig nem történhetik meg, azonban addig az ideig Magyarország az önálló vámterület jogi alapján állhat.

Belügyi kérdésekben, hír szerint, a király szabad kezet engedett, sőt azt is mondják, hogy teljesen elállott a közigazgatás államosításának követelésétől.

Ezt tartalmazná nagyjában a királyi üzenet.

A vezérő-bizottság titkaiból.

A hétfő esti ülésen Andrássy Gyula gróf előadása után a vezérő bizottság belement az üzenet részletes taglalásába. Azonban ezt igen kellemetlen jelenetek zavarták meg.

Kossuth Ferenc mindig valamivel rózsásabb színben tüntette fel a dolgokat s Andrássy Gyula gróf mindannyiszor közbeszólt:

— Kérlek, én nem így állítottam fel a tételt.

A vezérő bizottság tagjai általában úgy vélekednek, hogy az ország nyugalma és jövőjének érdeke követeli, hogy a kibontakozást úgy, amint csak lehet, létesítsék. Többen fel is szólaltak, csak Apponyi hallgatót mindvégig.

Ugron Gábor, aki tudvalevőleg kilépett a vezérő bizottságból, most nagy agitációt fejt ki a béke ellen. Ez jellemző, hogy a nagy békehangulat ellenére igen sok híve akad. Egy biztos híve már is van: Okolicsányi László, aki valószínűleg már holnap, de tegkésőbb e hét végén bejelenti a függetlenségi pártból való kilépését.

Ha a vezérő bizottság nevében Andrássy Gyula gróf olyan javaslatokat tesz a felségnek, amelyek alapján megindulnak a béketárgyalások, akkor az egész anyag a pártok elé kerül. Ez az, amiért nem lehet bizni a kibontakozásban. A függetlenségi pártban olyan a hangulat, hogy minden bekezdést feltétlenül megbuktat.

Kossuth a béke mellett.

Egy koalíciós estilap a következőket írja a helyzetről:

A vezérő bizottság tegnapi ülésén történeteket jellemzően világítja meg az a tény, hogy Ugron Gábor, aki az Andrássy Gyula által hozott királyi üzenetre a harc folytatásának proklamálásával akart felelni, kilépett a vezérő bizottságból. Ugron tehát harcot hirdető álláspontjával elszigetelten maradt a bizottságban.

Ez idő szerint egy eredmény áll világosan előttünk: a koalíció vezetői a béketárgyalások folytatását kívánják és oly választ akarnak adni a király üzenetére, amely valószínűség szerint nem vezet a tárgyalások megszakítására.

— Ma még korai volna arról beszélni,

hogy a vezérő bizottság érdemben mit válaszol, — jelentette ki ma Polonyi Géza. — Kétségtelen, hogy a körül még sok vita lesz.

A bizottság tegnapi ülése után tartott szűkebb körű tanácskozás állítólag a válasz megszövegezésével foglalkozott.

Az a körülmény, hogy Ugron kilépését nem követte további szecesszió, arra vall, hogy Ugronnak a helyzetről formált fölfogását a vezérőbizottságban levő többi függetlenségi párti politikus sem osztja. A vezérőbizottság tehát a királynak arra a fölszólítására, hogy a koalíció vegye át a kormányzást, előreláthatólag *nem fog egyszerű tagadással felelni.*

A király bizonyos föltételekhez köti a koalíciós kormány kinevezését, Kossuth Ferenc azonban már tegnap megcáfolta azt a Bécsből azóta is érthető célzatossággal terjesztett hirt, hogy Andrassy ultimátumot hozott.

— *A király üzenete nem ultimátum,* — mondotta Kossuth — és az a félhivatalos jelentés, melylyel a király üzenetével hazaérkező Andrassynek siettek elébe harangozni, nem födi teljesen azt, amit a király neki a kihallgatáson mondott. Az üzenet oly természetű, hogy annak alapján a koalíciónak kötelessége tárgyalásba bocsátkozni. *Ha nem tenné, joggal érhetné az a vád, hogy elutasította a király békeajánlatát.*

Ugron Gábor a királyi üzenetről.

A vezérő-bizottságból kilépett Ugron Gábor „A Nap” holnapi számában vezérőiket irt, melyben a királyi üzenet tartalmáról a következőket közli:

„A király azt kívánja, hogy saját hadseregét a nemzet szolgálta ki a fejedelmeknek, akinek a hadsereg felett föltétlen és korlátlan rendelkezési joga van, míg a nemzetnek sem rendelkezési, sem komoly ellenőrzési joga nincsen. A király kívánja a fölemelt évi ujonclétszámot, az új ágyukat, több hadihajót. S mit kapunk mindeztért? Semmit és semmit. A katonai igazságszolgáltatásról szóló törvényjavaslatnál jogunk lesz a nemzeti vívmányokért folyamodni, de katonai vívmány nincsen semmi, éppen semmi. A címerre és zászlóra nézve azt üzeni a király, hogy ő, a császár és király megfogja állapítani saját címerét és lobogóját és a közös intézmények ezekkel fognak élni. *Az önálló vámterületet pedig eltemeti a király.*”

Válasz a királynak.

A szövetkezett ellenzék vezérőbizottsága ma délután öt órakor Kossuth Ferenc elnöklete alatt a függetlenségi pártkörben ülést tartott, melyről a következő hivatalos jelentést adták ki:

A vezérőbizottság befejezte tanácskozásait a fölött, hogy a király üzenetére Andrassy Gyula gróf milyen választ adjon. Ennek szövegezésére egy szűkebb bizottságot küldtek ki, mely munkálatait a szerdán délelőtt tíz órakor tartandó vezérő bizottsági ülés elé terjeszti.

Azon fölmerült híresztelésekkel szemben, melyek a vezérő bizottság megalapodásait oly színben tüntetik föl, mint-

ha azok a nemzeti jogoknak és a koalíció által elfoglalt álláspontnak megtagadását tartalmaznák, a koalíció kijelenti, hogy ezek a híresztelések a valóságnak meg nem felelő koholmányok.

Szakadás a függetlenségi pártban.

A függetlenségi pártban a helyzetről formált vélekedés alapján három pártcsoportozatról lehet beszélni.

Az egyik az *elégedetlenek csoportja*. Ennek tagjai határozottan kijelentették, hogy a magyar vezényszó nélkül semmiféle kibontakozási akcióba nem mennek bele és ha a függetlenségi párt elfogadná a vezérő bizottság határozatát, akkor ők kilépnek a pártból és külön csoportot alakítanak. Ez a többnyire fiatal képviselők-ből álló tábor Ugron Gábort fogja követni, bár Ugron kijelentette, hogy semmiféle agitációt maga mellett nem fog kifejteni, hanem igaza tudatában tovább küzd és megvárja, míg a többi párttagok is belátják ezt az igazságot.

A másik csoport, a *békés elemek*, azon az állásponton van, hogy a hozott engedmények elegendők arra, hogy a koalíció a föliratban kifejtett programját végrehajthassa és ezért ezek a képviselők támogatnák a kormányt. A függetlenségi pártból kiváló csoport helyét a kormány támogatásában pótolná az új csoport, mely a szabadelvűpártból a kormányhoz csatlakozik.

A harmadik csoport — és ez a függetlenségi párt tulnyomó nagy része — nem tartja elegendőknek a királyi proposíciókat arra, hogy azokat magáévá tegye. Azonban ennek a csoportnak a tagjai is azt mondják, hogy okvetlenül véget kell vetni a mostani rezsimnek. Ezt tekintik legfőbb feladat gyanánt s ezért *nem fogják meggátolni a koalíciós kabinet megalakulását.* Ha nem is támogatja a párt ezt a kormányt — hangoztatták e csoport főemberei — mégsem szabad nehézségeket gördíteni a megalakulása elé.

Tisza támogatja az új kormányt.

Mint szenzációt adták tovább politikai körökben Tisza István grófnak azt a kijelentését, hogy ha akármilyen kis vívmányt hoz is a koalíció, ő és a szabadelvűpárt örömmel fogja fogadni a kötelességszerű kormányvállalkozást. Tisza többek között ezt mondta:

— *Kell, hogy támogassa a kormányt mindenki, aki lelken viseli az országnak most már az összes szempontokon felül emelkedő érdekét.*

Andrassy bécsi utja.

Andrassy Gyula gróf csak pénteken utazik Bécsbe. Az eredeti terv szerint holnap kellett volna elutaznia, de József főherceg csütörtöki estélye miatt péntekig itthon marad.

Barabás és Justh tovább harcolnak.

Az est folyamán a vezérő bizottság mai üléséről a legkülönbözőbb hírek terjedtek el. A függetlenségi pártban azt beszélték, hogy a mai ülésen újabb heves összetűzések voltak.

Igy Justh Gyula és Barabás Béla határozottan arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a királyi proposíciók elfogadása sem vethet véget a válságnak és azok nem elegendők a békés kibontakozásra. Barabás azonkívül kijelentette, hogy ő föntartja magának teljes akciósabadságát

és a vezérő bizottság határozatai által magát kötelezve nem éri.

Justh Gyula a függetlenségi párti képviselők körében is hevesen agitált a vezérő bizottság határozata ellen és kijelentette, hogy *ezt a békét nem tartja békének*, mert ezzel a válságot nem oldják meg, hanem csak rövid időre elodázzák.

Más oldalról azt jelentik, hogy a vezérő bizottság mai határozatait teljes egyhangúsággal hozta és a koalíció válasza majdnem teljesen födi a király által tett proposíciókat.

Az eltűnt Marx Imre.

(Bűnügyi zárlat és árverés. — Újabb följelentések.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 30

Marx Imrének, a sok ezer koronával megszökött aradi mészárosnak a nyomát bottal üthetik már a magyarországi rendőrhatalóságok, melyek az aradi rendőrség által kibocsájtott köröző levél folytán segítségre lettek volna a szökevény előkerítésében. Mint a predeáli határrendőrség tegnapi távirata jelentette, Marx még szombaton reggel átkelt a határon s azóta Románia valamelyik városában, a legnagyobb valószínűség szerint Bukarestben éli világát azon a pénzen, amit aradi embe-
rektől csalt ki.

A hitelezők, akik a múlt héten minden gyanakodás nélkül átadták Marxnak a pénzt, alig találnak fedezetet a követelésükre. Mint említettük, Domokos László kir. törvényszéki vizsgálóbíró tegnap elrendelte Marx vagyonára a bűnügyi biztosítási végrehajtást, amit Éles Béla dr. ügyvéd Török Dénes bírósági végrehajtó közbenjöttelével fogatosított is. Ez a végrehajtás azonban, amely Engel Adolf 4800 koronás követelésének biztosítására lett volna hivatva, korántsem ér a föl a kölcsönadott összeggel, mert a Demeter-utcai lakásban lefoglalt butorokat, az ugyanott levő mészárszéknek s a Forray, meg a Weitzer János-utcai üzletnek a felszerelését 2300 korona értékre becsülték, de ha az eladásra kerül a sor, alig kapnak értük néhány száz koronát. A lefoglalt husfélőkre, mint romlandó árucikkekre holnap délelőtt nyolc órakor tartják meg az árverést, a butorokat és a felszerelési tárgyakat pedig később licitálják el a szabályszerű módon.

Természetes, hogy még kevésbbé nyer ki-elégítést Deutsch Bernátnak 6000 koronás váltókövetelése. Erre az összegre Marx ugyanolyan körömfont ravaszossággal tett szert, mint ahogy Engel Adolf pénzét csikarta ki. Csütörtökön délután fölment Deutsch Bernáthoz és ugyanazt a mesét találta föl, amit Engelnek, hogy Csabán sertéseket akar vásárolni és a sertések árához még 6000 koronára volna szüksége, Deutsch Bernát, mivel régebben üzleti összeköttetésben állott Marx Imrével, megbízott benne, átadta neki a pénzt és váltót vett tőle. Ma délelőtt azután, hogy értesült Marx szökéséről, Deutsch Izsó dr. ügyvéd útján beperasztotta a váltót és csatlakozott ahhoz a bűnvádi följelentéshez, melyet Engel nyújtott be Marx ellen. Deutsch Izsó dr. a vizsgálóbírótól szintén kért bűnügyi biztosítási végrehajtást is, azt azonban nem fogatosította, mert ugy sincsen fedezet.

A harmadik károsult Rácz János aradi gazdálkodó, a megszökött mészárosnak a sógora. Marx Imre 8000 koronát kért tőle kölcsön sertésvásárra és 6000 koronától váltót adott

neki Rácz a mai nap folyamán Heitz Nándor dr. ügyvéd útján beperesítette a váltót, a bűnvádi főljelentéshez azonban nem csatlakozott.

Az a legérdekesebb a dologban, hogy Marx Imrét, ha vissza is hozzák, alig lehet bűnvádi eljárás alá fogni, mert tulajdonképpen sem követett el büntetendő cselekményt. A ravasz fondorlatot, ami első kelléke a csalásért való vádemelésnek, bajosan bizonyíthatják rá, mert utóvégre nem volt kötelese sertéseket vásárolni azon a pénzben, amit a sertésvásárás ürügye alatt kicsikart. Egyszerű hazugságnak, olyan becsapásfélének mondható az a mese, ami azonban még nem alapja a bűnvádi eljárásnak. Jogászai köröknek éppen ezért az a véleményük, hogy az ügyesség nem is emel vádat Marx ellen, a hitelezők pedig kénytelenek lesznek beérni azzal, hogy polgári pör útján érvényesítsék a követelésüket.

HIRFK

A nagybeteg hercegprimás.

Arad, január 30

Vasary Kolos hercegprimás állapotáról ma éjjel igen aggasztó hírek érkeznek a fővárosból, noha délelőtt még javuló állapotban volt. A „Hircsarnok” délben a következő jelentést adta ki:

Vasary Kolos bíbornok hercegprimás állapotában tegnaptól mára némi javulás állt be, ami igen örvendetes jelenség, mert az agy egyházfejedlem tegnapi annyira rossz volt, hogy este 7 órakor háziorvosa Jordán Ferenc dr. főorvos, Müller Kálmán dr. és Kéty Károly dr. egyetemi orvostanárak konzillumot tartottak. Az éjszakát nyugodt abban töltötte, rövid ideig szendereggett és láza is csökkent. Ma délelőtt egy kevés kávé is ivott.

A hercegprimás állapota után ma tudakozódtak: Lukács György kultuszminiszter, Ling Lajos a tudományegyetem rektora, Berzevicy Albert a Tud. Akadémia elnöke, Apponyi Lajos gróf udvarnagy, Zichy Nándor gróf, Fenér Gyula pannonhalmi főapát, Csáky Károly gróf véci püspök, Wedel gróf német főkenzül, Justh Gyula házelnök, Forster Gyula báró és Szabó József főrendibázi tagok, özv. Bathányi Géza né grófné, Hunyady Lászlóné grófné, Szell Kálmán, Széli Ignác, Pallavicini Ernő gróf, Széchenyi Gyula gróf és a fővárosi papság számos tagja. A vidékről ma is özönével érkeztek a kérdezősködő táviratok.

Éjjel telefonálja fővárosi tudósítónk: A hercegprimás állapota ma este rosszabbra fordult. A nagybeteg ismét magasfokú láz gyötri és orvosai, akik állandóan körülötte vannak, tartanak a katasztrofa bekövetkezéséről.

— A budapesti egyetemi hallgatók és a vámháború. Fővárosi tudósítónk sürgönyzi: A budapesti egyetemi hallgatók ma estére gyűlést hirdettek, ezzel a napirenddel: A diákszövetség ügye. 2. A tandíj-ügy. 3. Magyar-szerb barátság létrehozása. A Sas-körben már körülbelül száz diák volt együtt, amikor belépett a terembe Jeszenszky Gellért budapesti IV. kerületi rendőrkapitány és fölmutatta Rudnay Béla főkapitány végzését. A főkapitány tudomásul veszi a napirend első és második pontját, a harmadik pont tárgyalását azonban megtiltotta, arra való tekintettel, hogy ez külpolitikai vonatkozású és mivel az osztrák-magyar monarchia és Szerbia között vámháború áll fenn. Kovács János, a gyűlés elnöke, azt indítványozta, hogy megcson-

Áz egyetemi hallgatók elfogadták ezt az indítványt és elosztották.

— Kiténtette aradi tanár. Több évtizeden keresztül nagy buzgalommal betöltött tanári működése után nemrégiben vonult nyugalomba Kövesdi Ignác, az aradi kir. főgimnázium egyik legrégebb tanára. Erdeméről felsőbb helyen sem feledkeztek meg, amiről tanuskodik a hivatalos lapban ma megjelent következő királyi kézirat:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére Kövesdi Ignác, az aradi királyi főgimnázium rendes tanárának végleges nyugalomba helyezése alkalmával, a középiskolai igazgatói cmet adományozom. Kelt Schönbrunban, 1906. évi január hó 14. én. Ferencz József s. k. Lukács György s. k.

Kövesdi Ignácot nyugalomba vonulása alkalmával szép ovációban részesítették tanártársai és növendékei, s bizonyára ez a kiténtetés is örömet fog kelteni ismerőseinek széles körében.

— A debreceni főispán felgyógyult. Budapesti tudósítónk sürgönyzi: Kovács Gusztáv debreceni főispán annyira föl-épült, hogy ma délelőtt elhagyhatta szobáját. A főispán délben hosszasan tanácskozott Kristóffy József belügyminiszterrel.

— A rendőr családjának. Hozzászólt már a közönség, hogy az emberszeretetéről és bőkezűségéről ismert Bohus családot mindig ott lássa, ahol szegények, betegek istápozásáról van szó. A múlt héten a Varjassy József-utcában történt véres támadás ismét alkalmat adott Bohus Zsigmond báró valóságos belső titkos tanácsosnak a jótekonyság gyakorlására. A nemesszívű főúr 50 koronát küldött szerencsétlenségükhöz, azzal a kéréssel, hogy azt a leszurt Zsigovics Imre közrendőr családjának juttassuk. Az összeget átadtuk a szerencsétlen rendőr nejének.

— A katona csendőr. A lapok már régen írják róla, de Aradon ma látták meg valóságban. Reggel kilenc óra tájban a városháza felé ment ez a nevezetesség: a katona, aki csendőr. Egy 37. gyalogezredbeli katona föltűzött szuronyjal haladt egy csendőr mellett. A katona bal karján fehér szalag volt annak kiténtetésére, hogy ő most nem katona, hanem csendőr. Miután a csendőrt a politikai és közgazgatási eseményeknél való asszisztálás foglalta el, a katonának kell őket pótolni. A katona-csendőr különben nem valami megszokott póttartalékost, vagy hasonló jellegű bűnöst nyomozott, hanem egy lopással vádolt segéd lakhelyét jött kikutatni. A városházán élénk föl-tűnést keltett a rendkívüli időknél ez az újság-alakja.

— Az Aradi Első Takarékpénztár adományai. Az Aradi Első Takarékpénztár közgyűlése, mint minden évben, az idén is tekintélyes összeget szavazott meg arra a nemes célra, hogy jótékony és kulturális egyesületeket gyámolítson. Nem kevesebb, mint hatvan aradi egyesület jut jelentékeny segélyhez ebből az összegből. Az igazgatóság a közgyűlés által jótekonyság és közhasznú célekre megszavazott 3500 koronát a következőképen osztotta fel:

Aradi polgári jótékony egyesület 100 kor., Aradi polgári jótékony négyzet 100 kor., Aradi izraelita jótékony egyesület 100 kor., Kőlcsey egyesület könyvtár alap 100 kor., Ipartestületi rokkant alap 100 kor., Aradi népkönyha 100 kor., Aradvárosi árvaház alap 100 kor., Vidéki hírlapírók orsz. szöv. aradi választmánya 100 kor., Szegény tanulókat segélyező egyesület 100 kor., Első aradi betegsegélyező és tem. egyesület 100 kor., Keresk. alkalmazottak seg. biz. 100 kor., Aradi ev. ref. egyház szegényalap 100 kor., Aradi ev. egyház templom alap 100 kor., Fehér kereszt

kor., Aradi kerületi betegs. pénztár 100 kor., Első aradi tem. egyesület 80 kor., Aradvideki tanító egyesület 60 kor., Aradi ev. egyház szegény tanulói 60 kor., Aradi főgymn. és főrealisk. szegény tanulói 60 kor., Aradi Chewra Kadischa 60 kor., Aradi izr. kiházásító egyesület 60 kor., Országos szin. sz. egyesület 60 kor., Aradi 48-as honvédegylet 50 kor., Izraelita árvaház 50 kor., Aradi szerb szegény özv. alapja 50 kor., Aradi ker. könyvtár alap 50 kor., Fa és fémapari szakiskola 50 kor., Polgári leányiskola seg. alap 50 kor., I. Ferenc József tanítók háza 50 kor., Ségál iskola 50 kor., Erekye múzeum 50 kor., Aradi állatvédő egyesület 50 kor., Torna egyetemi csarnok építésére 50 kor., Aradi tanító test. seg. alapja 50 kor., Gyermekfogalkoztató int. 40 kor., Aradi ker. ifjak betegs. egylete 40 kor., Aradi zenedó 40 kor., Vörös kereszt egyesület aradi fiokja 40 kor., Kossuth Lajos betegs. és tem. egyesület 40 kor., Nemzeti szövetség 40 kor., Aradi felső keresk. isk. segélyező egyesület 40 kor., Magyarádi közs. magy. isk. 40 kor., Mikalaka közs. magy. iskola 40 kor., Megy. orsz. munk. rok. és nyugd. egyesület 40 kor., Aradi önk. tűzoltókar 30 kor., Aradi román tan. seg. egyesület 30 kor., Első ipar. betegs. és tem. egyesület 30 kor., Siketnéma iskola 30 kor., Aradi hivatalsszolgálatok betegs. és temet. egyesület 30 kor., Gáji önk. tűzoltókar 20 kor., Aradi iparosifjak önk. és betegs. egyesület 20 kor., Aradi zsidó koma. és Gemiluth egyesület 20 kor., Aradi kömv. munk. önk. egyesület 20 kor., Aradi ker. ipar. rok. és nyugdíj egyesület 20 kor., Aradi magyar nyelv. egyesület 20 kor., Altal. munkás betegs. egyesület 20 kor., Aradi polgári betegs. és temet. egyesület 20 kor. Össze en: 3500 korona.

— Egy csödtömeg eladása. Tegnap délután Mittler Izidor dr. csődvalasztmányi elnök lakásán árverezték el a Westmann Zsigmond csödtömegéhez tartozó áruraktárt. A 21 000 koronára becsült árakra sok árverező jelentkezett és az élénk árverés folytan meglehetősen magas árat értek el. Az áruraktárt Blau László budapesti kézműárkereskedő vette meg 15 500 koronáért.

— Új szállodás Aradon. Arad egyik legrégebb szállodája, a szerb hitközség tulajdonát képező Boczkó utcai Aranycsillag szálló új bérbeadó kezébe került. Árlejtés útján maadták bérbe Schwarz Zsigmond gyulai vendéglősnek, aki évi 1600 korona bért fizet a szállóért és a benne levő vendéglői helyiségért. A bérlet május elsején kezdődik és három évre szól.

— Gorkij és Witte. Gorkij egy Angliába írt levelében a következőképen kritizálja meg Witte grófot:

„Az orosz proletárlátus öntudatosan harcol a politikai szabadságért, amelyet ohojt a az október 30-iki manifesztum végrehajtását követeli a kormányzattól. Ugy mondják, hogy ez a manifesztum az uralkodó szabad akaratának következménye volt... tényleg azonban a nép dicsőségének győzelmi jelvénye. Tűstényt a manifesztum közhírré tétele után a kormányzat és a magasrangú tisztviselők szövetséget kötöttek a nép ellen, szövetséget, amelynek célja az volt, hogy kimutassa, hogy a nép nem érett még meg arra, hogy értékelni tudja a politikai szabadság áldásait.

Nem is kell talán megmagyaráznom, hogy az oroszországi anarchia forrása a kormányzat körében keresendő; ott is annak vezetői között, mert az igazi forrás a kormányzat feje, a gyenge akaratú, kétszínű Szergej Witte. Ugy mondják, hogy ezt az embert nagy államférfinak tekintik Nyugat-Európa és Amerika polgársága. Nagyon szomorú volna, ha ez igaz volna. Jó véleménynyel vagyok a Nyugat polgárságának értelméről és élelétéről, de nehezemre esik tudomásul venni, hogy az államférfiul tehetőséget és bölcsességet fidez fel olyan emberben, aki tönkretette hazáját és bármikor hajlandó eladni azt; mert az a javaslata, hogy az orosz vasutakat idegen tőkésnek adja el, legfeljebb Törökországban nem tekinthető hazafiságnak. Október harmincadika óta, amióta Witte hatalmon van, a kormányzat nyíltan és bátran egyre csak igazgatta az orosz népet és egyre arra törekedett, hogy az orosz forradalomnak anarkista színt adjon, hogy felizzgasson nemzetiséget nemzetiség ellen, ráuszítsa társadalmi osztályt társadalmi osztályra, megyét megyére és feljuttassa a proletárlátot mag-

verték, a forradalmat kiirtották, a forradalmi sajtó hatalmát elvették, ilyen hírekben kéjeleg Witte, tényleg azonban az orosz proletárság halad biztos győzelme felé, mivel Oroszország erős és hatalma egyedül önmagában van, jövője magától függ."

— Egy ügyvéd öngyilkossága. *Budapestről* jelentik: A pragerhoft gyorsvonat a hó 26-án este egy 60—65 éves ember holttestével robbant be a déli vasut pályaudvarára. A rendőrség, amelyet értesítettek a leletről, megállapította, hogy a holttestnek halántéka van keresztülhőve s hogy az ismeretlen, akinél egy Szombathelyről Budapestre szóló vasúti jegyen kívül nem találtak semmit, amiről kilétére következtetni lehetett volna, Kelenföld körül követhette el az öngyilkosságot. A holttestet bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe és megindították a nyomozást az öngyilkos személyazonosságának megállapítására. *Lévay Antal* rendőrfogalmazó, aki a vizsgálatot vezeti, mára kiderítette, hogy az öngyilkos *Gergich Fábán* 61 éves szombathelyi ügyvéddel azonos. *Gergich* halálát felesége és tíz gyermeke gyászolja.

— A képviselőné ékszere. Mint *Budapestről* jelentik, a főváros legfényesebb elit-bálján, a Royal-szállóban lezajlott Crèche bálon tegnapelőtt este *Drakulics Pál* országgyűlési képviselő nejének ezer korona értékű, ezüstbe foglalt briliáns melltűje elűnt. A rendőrség megindította a nyomozást, hogy milyen módon és kinek a kezén vészett el az ékszer?

— Hamisított huszkoronások. Ujabbán a *Kolosvár* 1. számú postahivatalnál egy 035811. sz. és 6867. sorszámú, egy 035879. sz. és 6584. sorszámú, a *baróthi* postahivatalnál pedig egy 035780. sz. és 6795. sorszámú huszkoronás bankjegyhamisítvány került feladásra. A hamisítványok papírja a valódi bankjegyénél valamivel érdekesebb, színük a valódinál világosabb, alapnyomásuk zöld helyett szürkésbarna, a női fej és a mellékalakok és az angyalfej torzult. A kereskedelmi miniszter utasította a posta és távirtdahivatalokat, hogy a huszkoronás bankjegyek elfogadásánál a kellő és fokozott óvatossággal járjanak el.

— Egy fiatal leány hőstette. Hőstettnék nevezhető *Mary Mac Call* nak, egy tizenhat esztendő leánynak a cselekedete, aki bátorságával és lélekjelenlétével borzasztó katasztrófától megmentett két vasutat. Az esetről a következőket jelentik New Yorkból: A *Northern-Central Railway* vonalon borzasztó katasztrófától megmentett meg két expressz vonatot *Mary Mac Call* a *Clark Ferry*-i (Pennsylvania) órház pályacsovének tizenhat éves leánya. A kora reggeli órákban nagy hegyomlás történt s hatalmas sziklák gördültek a lejtős pályára. A fordulónál még a sínek is elsöpörtek az alázuhanó sziklatömeg. *Mary* hallva a borzasztó robajt, gyorsan kisetett a mivel apja nem volt otthon, kezébe ragadta a veszélyt jelző piros lámpát s futva sietett a veszedelem helyére. A leány tudta, hogy a reggeli órákban két ellenkező irányból érkező expressz vonat halad át az órház előtt. Kezében a vörös lámpával az előbb érkező vonat elé sietett s sikerült is neki a vonatot a veszedelem előtt megállásra bírni. Azután lélekszakadva futott vissza s a másik irányból érkező vonat elé szaladt. A vonat vezetője észrevette a lámpát s néhány száz méterrel a sziklatömeg előtt megtudta állítani a vonatot. A leányt annyira kifárasztotta az izgalom és a futás, hogy kimerülten rogyott össze. Ha nem sikerült volna a vonatot megállítani, borzasztó katasztrófa következett volna be. A derék leányt gazdagon megjutalmazta a vasutársaság.

— Amerikai szépségverseny. New Yorkban az előkelő urnók klubjában, ahol rendszeren ezredolláros hazárdjátékok folynak, komoly vita volt arról, hogy lehet-e a pudert úgy rakni fel az arcra, hogy azt senki ne vegye észre? A vitát nem tudták eldönteni és így a dollár-

királyok nejei és leányai egy szépségversenyben állapodtak meg, amelynek keretében a kérdést megoldják. A verseny napján megjelent a zsűri előtt egy washingtoni urnó, aki ragyogó szép, alabastrom arcboréval tünt fel és a verseny győztese lett. Csak a palma elnyerése után derült ki, hogy a csodás alabastrom arcbor nem természetes, hanem az amerikai porcellán pudér hatásának eredménye. A washingtoni urnó ezzel nemcsak szépségdíjat nyert, hanem olyan nevezetességet szerzett az amerikai porcellán-pudérnek, hogy a pudert forgalombahozó részvénytársaság a szép asszonyt egy automobillal ajándékozta meg.

— Kidobták a vonatból. Kellmetlen utasa volt tegnap a Temesvárról elindult buzási vonatnak. *Temes Saágh* állomásnál, amikor a vonat megállt, *Szigariu* Illés zsebelyei földműves elővette a forgópisztolyát és kilőt a kocsi ablakán. A vasúti alkalmazottak berohantak a kocsiba és felelősségre vonták *Szigariut*, aki először dulakodott velük, majd pedig újra a revolverhez nyúlt. Ez azután elvette a türelmét a vasutasoknak, akik a garázda embert elég gyengédtelenül, de annál inkább megérdemelt módon, kidobták a vonatból. Az utasok között az izgalmas jelenet nagy feltűnést keltett. *Szigariut* följelentették.

— Csak jó áru kapható. Hezedeus Gyula, kefe, pipere, illatszerek és fodrászati cikkek kereskedésében Arad, *Andrássy tér 15.* Valódi francia és angol illatszerek, hőlapporok, körömápolási szerkek, manicure garnitúrák, francia különlegességek és mindennemű gummiáruk nagy választékban. 212

— Szép fogakat csakis a *Dentolin* fogcreme használata biztosít. *Vojtek és Weisz* nál. 112

Divat és színház.

(Párisi level.)

Páris, január végén.

Mostanában divatujdonságot már csak a színház ad. De azért ne gondoljuk ám, hogy nem láthatunk az utcákon szép és elegáns högyeket. A párisi nő akkor is elegáns, ha csak az egyszerű angol szabású ruhájában jelenik is meg, amelyet mi „tailleur” nek nevezünk. Mostanában leginkább selyem bársonyban járunk, csipke- és himzésdíszrel. Színekben az élénkeket kedveljük. A színházaknak ez idő szerint nagyon jó sorsuk van és a darabok mind úgy vannak összeválogatva, mintha művésznőink kizárólag a szabóknak akarnának reklámot csinálni. Talán megegyeztek erre nézve a szerzőkkel?

A Nouveantes meglepett bennünket a „Petite Madame Dubois”-val, amelyet Cassive kisasszony vitt sikerre — a ruháival. Kacérabb dolgot aligha tudnék elképzelni, mint például azok az ezüstös gázból készült rózsák, amelyek az orchideaszínű bársonyruha alencson csipkefodorja közé vannak elhelyezve. Ennek a bársonynak, amelyet mi „frisson”-nak nevezünk, gyönyörű fénye van. Azt mondják, hogy ilyen fénye van a tenger csillogó vizének erősen szeles napokon. A libertydísz az alencson csipkeujjak végén, amelyek csak könyökig érnek, nagyon szerencsés gondolat a lila és fehér színek között.

Feltűnést keltett az acélszürke guipure csipke, amely a szürke posztóköpenynek a díszét képezte. A posztó maga teljesen fénytelen, de annál fényesebbek a selyemhajtókák, meg a nagy acélgombok rajta.

Illatos fehér bokkrétát tűzött az estélyi ruhája övébe. A szoknyát és a tunikát magasan körülfogták a malinei csipkéből készült fodrok. Mindezt pedig gyöngy és kristályhimzés, valamint ezüst gázból készült rózsák ékesítették. S bár így leírva ez a ruha nagyon díszesnek tetszik, a hatása diszkrét és finom, szinte álomszerű volt. Fehér szalag volt az öltözéknek az öve. Igazán, szinte szűzies volt ennek a ruhának a hatása, amelyet a kis Dubois asszony

viselt, aki annyit hibázott, anélkül, hogy elbukott volna. Mert éppen az a fődolog a darabban, hogy nem bukik el.

Nagy hatása volt még a harmadik felvonásbeli changeante ruhának. Ezüstszerű gáze dus csipkebetétekkel; a betétek mentén színes himzés díszíti a gázt, amelynek ilyenformán valósággal japánszerű hatása van. Egyebekben nagyon divatos dolog mostanában úgy a csipkebetét, mint a japán himzés. A derék egészen guipure csipkéből készült.

A szürke irlandi csipke, amelyből a köpenyt varrták, rendkívül kedvelt dolog. Csipke és guipure — ezen fordul meg minden s hogy melyiket választjuk, az a ruhánktól meg tőlünk függ. Nem kell mindig a varrónőkre hallgatni, különösen nem akkor, ha a „jó barátunk” is nála varratja a ruháit. Mai napság mindenki megvesztegethető, csak éppen egy ilyen kis „tündérúju” ne lenne az? Ó ügyeskedjék, de hogy miben legyünk szépek, sőt ha lehet — szebbek, arra magunknak legyen gondunk.

Yvette.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Katonaszabadító őrmester.** *Kucsera József* knézi jómódú gazda, minden áron ki akarta eszközölni, hogy öcsesét a póttartásba helyezték át. Emiatt még tavaly Aradon járt, ahol találkozott *Silberspitz* Adolf őrmesterrel, akinek elpanaszolta baját. Az őrmester mindjárt segítő társául ajánkozott és nyomban föl is vett ezen címen 100 koronát. A dolog azonban valahogyan kitudódott és *Silberspitz* hat havi várfogságra ítéltek és lefokozták. Tegnap került ez az ügy tárgyalásra a temesvári kir. törvényszék büntető tanácsa előtt, mely a felforgó sok enyhítő körülmény tekintetbe vételével *Kucserát egy heti fogházra* ítélte. Az ítélet jogerős.

NAPIREND.

Január 31. Szerda. Róm. kath. naptár: Nol. Péter. — Protestáns naptár: Virgil. — Görög-keleti naptár (Január 18.): N. Atanáz. — A nap két 7 óra 31 perccor, nyugszik 4 óra 57 perccor.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, szeles, hűvös, sok helyütt csapadék.

Január 31. Jegyzőválasztás Ágrison. — Az aradi torna-egyesület választmányi ülése este 6 órakor (Lyceum.)

Február 2. A b-csabai termény- és árúraktár részvénytársaság közgyűlése délelőtt 10 órakor. — Az aradi polgári jótékony-egyesület közgyűlése délelőtt 10 órakor (Városház.)

Február 3. A nagy buttyini takaréks- és előlegezési-egylet mint szövetség közgyűlése délelőtt 10 órakor.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, január 30

Amerika változatlan. Kínálat és vételkedv mérsékelt. Elkelt 15.000 métermázsa buza tartott áron. Az árak 100 kilónként számítva:

Zárult 24 órakor.

Buza 1906. áprilisra	17.10—17.12
Rózs 1906. áprilisra	13.98—14.—
Zab 1906. áprilisra	15.02—15.04
Tengeri 1906. májusra	13.96—13.98
Új őszi buza 1906-ra	16.88—16.90

Zárult 5 órakor:

Buza 1906. áprilisra	17.06—17.08
Rózs 1906. áprilisra	13.92—13.94
Zab 1906. áprilisra	14.96—14.98
Tengeri 1906. májusra	13.92—13.94
Új őszi buza 1906-ra	16.84—16.86

Irányzat csöndes.

Zárult 6 órakor:

Csehrák hitelrészvény	677.—
Magyar hitelrészvény	828 25
Lezártitolóbank részvény	518 75
Rima-Murányi vasúti részvény	538.—
Csehrák-magyar államvasúti részvény	668.50
Közuti vasút	593.50
Városi villamos vasúti részvény	328.—
Briszobai szanatórium sorsjegy pénzben	10.50
Briszobai szanatórium sorsjegy árában	12.50

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósításából. —

Uj-Arad, január 30.

Néhány nap óta enyhébb az idő, csak éjjel fagy még, a hó is olvadni kezd a földön és a miatt félnek a gazdák, hogy takaró nélkül lesznek a vetések. Eddig jól állanak mindenfelé.

A gabonafizlet csendes, alig van valami forgalom, de az egész kontinensen hasonló viszonyok uralkodnak, mi azonban reméljük még a legjobbakat.

Elkelt a mai hetipiacon:

460—480 mm. buza 16 10—16 30.

70—80 mm. tengeri 14 20—14 40.

Névl. jegyzés rozsa 13 40—13 60.

" " árpa 13 80—14 20.

" " zab 13 60—13 80.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Január 30. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli súlyban 134—138 fillérig; öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 138—140 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban 136—138 fillérig; fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 136—138 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm felüli súlyban 136—137 fillérig; közép páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban 135—136 fillérig; könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 132—134 fillérig.

Sertéslelészám: Január 27. napján 132 készlet 37,182 darab, január 28. napján főlhajtott 900 darab, január 28. napján elszállított 1035 darab, január 29. napján maradt készlet 37,047 darab.

A hizott sertésüzlet irányzata: Változatlan.

Bécsi vágómarhavásár. Bécs, jan 29 A mai vásárra főlhajtottak 1897 magyarországi, 512 lengyel és 808 németországi, összesen 5215 darab marhát, melyek között 2125 darab ökör, 518 tehen és 518 bika volt. Vasáron kívül volt 643 darab. Mai vásár szilárd irányzattal indult a gyér kereslet miatt az árak 1—2 K.-val estek. — Mai árak: elsőrendű ökör 82—20 K., másodrendű ökrökért 68—88 K., harmadrendű 56—66 K., galiciái elsőrendűért 82—93, másodminőségükért 74—81, harmadminőségükért 68—73 K., német elsőrendű hizott ökrökért 88—98, kivételesen 100—102 K., másodrendűekért 78—87, harmadrendűekért 66—76 koronát, silányabb hizott és parasztoökrökért 54—66, bikákért 52—76 K., kivételesen 78—84 K., tehenek 52—68 K., bivalyokért 46—60 K., mind-az 100 kilonként élő súlyban, fogyasztási adó nélkül

CSARNOK.

A szivtelen.

Irta: Lta.

[4]

(Folytatás.)

— Késszony bocsásson meg, de meg kell cáfolnom szavait. Annus lelkét alaposan ismerem és neki nincs párja e földön!

— Azt hiszi? No jó! Csak ringassa magát abban a reményben. On nagyon is elfogult a leány iránt és ezért nem fedezi fel benne hibáit. Jó, jó, csak rajongjon érte, majd meg fogja mindezt banni! . . . Az anyámat is teljesen kétségbe ejti a leánynak szemtelen viselkedése. Hiába mondta neki, hogy nem illik egy fiatal leánynak egyedül elmennie, ő nem hallgatott rá.

— Kérem, ne folytassa tovább . . . Nem bírom hallani! Nagyon érthetetlen előttem ez a dolog, mivel én Annusnak levélben jeleztem jövetelemet . . .

— Tudja mit tett azzal a levéllel? Saját szemem előtt tépte darabokra és gunyos kacajjal a tűzbe dobta. Én teljesen elzöldültem ennek a látásra. Osszeborzongtam és rimánkodó hangon kérdeztem, hogyan lehet ily kegyetlen. De ő erre vett elő a szemembe nevetett és egy levelet vett elő kebléből, amit aztán ingerkedve lebegtetett előttem . . .

— Én egy ójszaka kiloptam ezt a zsebéből. Nézze csak, itt van a levél.

Erre egy világoskék levelet vett elő és kárörvendő mosollyal adta át a férfinak, akinek keze olyannyira reszketett, hogy alig tudta azt tartani . . .

— Elolvasta? Mit szól ehhez? Azt hiszem, elég bizonyítéka szavam igazságának. És kü-

lönben itt a postabélyegző, amelyről azt is megtudhatja, hogy mely napon, mely órában lett feladva . . .

Amíg Tibor elgondolkozva nézegette, forgatta a levelet, feltárult az ajtó és egy ur lépett a szobába. Udvariasan bemutatva magát Tibornak, aztán a nő felé fordulva, így szólott hozzám:

— Csak egyedül? Hát Annus nincs itthon? Multkor találkozásunk alkalmával meghívott s én készséggel teszem tiszteletemet.

— Tessék helyet foglalni, nemsokára itthon lesz.

— Igazán büszke lehet ön erre a leányra. Éltre való egy teremtés! Jól érti a módját, mikép kell a férfivel szemben viselkedni. Igazán mondhatom, hogy teljesen megbabonázott a leányka . . .

Tibor nem hitt a füleinek . . . Egybeolvadt előtte minden, szemeli tűzben égtek és szivét bár az elkeseredettség és fájdalom mardosta, nyugodtságot szinelve, felvette kalapját és alig hallható „jó napot“ kívánva, távozott.

Mikor bezárult utána az ajtó, Laura felugrott helyéről és lelke mélyéből hangosan felkacagott.

— Hahaha! No ez nagyszerűen sikerült! Babért érdemelsz, Lajos. Remekül adtad az udvarló szerepét. A szinpadra is felléphetnél volna . . .

— Egy párszor majd kitört belőlem a nevetés! De mi lesz akkor, ha Annus véletlenül rájön a mi cselszövésünkre?

— Nincs rá kádencia, hogy ezt megtudja valaki!

Ugy néztek egymásra, mint akik valami nagy dicsőséget arattak.

A férfi egy elzúllott lump fráter volt, akit apja már régen kitiltott családjából. Ezt használta fel most Laura gonosz terve kivitelére . . .

Szegény Annuska! Amíg ártatlan lelke boldogan szötte szötte álmait, nem sejtette, hogy boldogságát mily kegyetlen erővel akarják széjjeltépni . . .

Laurának gonoszságban nem volt párja e földön! Tibor elutazásának napjától fogva, rendszeren a folyosón várta a postást, mivel biztos volt abban, hogy az irni fog Annusnak. Így csente el azon levelet, melyben hazaérkezését jelezte.

Tibor jövetele napján, éppen egy nagynőjök születése napjára voltak meghíva, de Laura nagyfoku fejfájást szinelve, otthon maradt. Ez alkalomnak kimondhatatlanul örült és már előre elképzelte, mily nagyszerűen hajthatja végre tervét kitagadott unokafivérével, Lajossal. Ezzel iratta azt a levelet is, mely a szerelmes ifju szivében feldulta az érzelmeket és a kételkedés, mint valami sötét árny ráborult lelkére . . .

Reményétől megfosztva távozott Tibor Lauráéktól. A kapuban megállt, de mintha lábai gyökereket vertek volna, nem volt képes elmozdulni onnan.

Sötét gondolatok kóvályogtak fejében, melyek mindjobban feldúlták lelkét.

A csalódás kínos érzetével dőlt a kapuhoz. Szemeiben a fájdalom tüze égett és izgatottan harapdálta bajuszának végét.

Kevés az olyan férfi, aki szivből szeret, de amelyiknek szivét lángra gyújtja a szerelem, annál nincs érzékenyebb lény e földön. Bármennyire is meg legyen győződve viszontszerelméről, megis mindjárt ingadozik, ha csak a legkisebb gyanu felmerül előtte.

Maga előtt látott egy bájos halvány arcu fiatal leányt, aki kék szemével oly ártatlanul, oly szépen mosolyog reá . . .

— Óh hát te képes volnál oly kegyetlen lenni irányomban!? — susogta magában és szomoruan lehorgasztotta fejét.

. . . Már az esthomály is leszállt és ő még csak mindig ott állt mozdulatlanul egy helyben. Várt valakit . . . Beszélni óhajtott még egyszer vele! Csak egyszer utoljára!

Lelki erejétől teljesen megfosztva, halálsápadtan nézett ki az utcára és tekintete fűrészkezdve siklott végig az emberekön. De az, akit várt, csak nem jött!

(Vége következik.)

IDEGENEK ARADON.

— Január 30 —

Fehér Kereszt szálloda. Stern Vilmos utazó Budapest. — Elz Rezső utazó Bécs. — Vass Sándor utazó Budapest. — Lieber Miksa utazó Bécs. — Weiner Simon utazó Bécs. — Schwarz Miksa utazó Nagyvárad. — Vass Hugó utazó Budapest. — Reissman Simon utazó Bécs. — Fülöp Rikárd utazó Bécs. — Bleier Armin birtokos Illye. — Nyári Géza utazó Budapest. — Steinbeck Henrik utazó Bécs. — Kürti Kornél utazó Budapest. — Mehal Náthán birtokos Buttyin.

Központi szálloda Román János jegyző Sajtény. — Schwitz József utazó Debrecen. — Kolb István magánzó Szeged. — Szabados Sámson utazó Szeged. — Bleier Juliusz utazó Bécs. — Priltch Antal utazó Budapest. — Fischhoff Izsó utazó Budapest. — Kemény Benő utazó Budapest. — Schertz Zsigmond utazó Budapest. — Kannen Gusztáv máv. felügyelő Budapest. — Máté Béla máv. ellenőr Balassagyarmat — Adler Ignác utazó Krakkó.

Vas szálloda Glück József igazgató Budapest. — Mayer József utazó Grác — Alfandi N. utazó Budapest. — Kolin Lajos utazó Budapest. — Klein Bertát utazó Budapest. — Eder Mihály utazó Budapest. — Steinbach Sándor utazó Bécs. — Hay Mór utazó Bécs. — Komadiner Gusztáv utazó Budapest. — Grosz Mihály utazó Budapest. — Bruck József utazó Budapest. — Jakobi Lajos utazó Budapest. — Müller Ferenc utazó Budapest. — Brucker Gyula utazó Budapest. — Novák Rudolf utazó Hida.

Nádor szálloda Oltványi Adorján dohánygyári tiszt Kolozsvár. — Moldovan Miron papjelölt Uj-tahán. — Puskariu Viktor papjelölt Törösvár. — Ometa György kereskedő Brad. — Körösladányi János lelkész és neje Nádas. — Weisz Izsó utazó Nagyvárad. — Kemény Agoston birtokos Budapest. — Pollák Ferenc kereskedő Szemlak. — Popesku Miklós ügyvédjelölt Nadab. — Karoly Antal könyvelő Szentmárton. — Bodea Gyula plébános Buttyin.

Nemzeti Színház.

Bérlet 116. sz.

Páros.

Szerdán, 1906. évi január hó 31-én

Az egyenlőség.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta: Barrie. Fordította: Fáy J. B.

SZEMÉLYLEK:

Lord Loam	Várnai Jenő.	Mr. Crichton	Keszler Ede.
Lady Mary	Kápolnai J.	Brockhurst	Veszpréminé.
Catherine	Zalai Margit.	Brockhurst	Beregi S.
Lady Agatha	Biró Irén.	Rolleston	Ujj Kálmán.
Ernest Woolley	Delli Lajos.	Eliza	Kőrössi J.
John Treherne	Faludi K.	Apró Inas	Bizza P.

Kezdete este 7 és fél órakor.

2775—1905. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-czikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1905. V. 488/7. számú végzése által Horváth Sándor budapesti cég jelentkezésére és több végrehajthatók javára, Kohn Jakab és neje aradi lakosok ellen 404 kor. 66 fill. tőke és járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és fölülfoglalt és 821 kor. 60 fillérre becsült butorok, festékek és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Szabadság tér 12. sz. alatt leendő eszközlésére 1906. évi január hó 31-ik napjának délután 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-czikk 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizelandó.

Kelt Aradon, 1906. évi január hó 15. napján.

Györffy Arnold,

bíróági végrehajtó.

Lakik: Vörösmarty-utca 3.

420

FARSANGRA!

*Diszes báli meghívók.
. Izléses esküvői és .
eljegyzési értesítések.
Tánczrendek. Belépő
jegyek. Műsorok. Szin-
lapok óriási válasz-
tékban kaphatók az*

Aradi Nyomda Részvénytársaságnál

Aradon.

A nmlts. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által jóváhagyott

Aradvármegye nagy fal Térképe

108—144 cm. nagyságban, melynek eddigi ára
10 korona volt, leszállított áron

4 koronáért

vászonra huzva 7 korona,

vászonra huzva léczekkel ellátva 8 koronáért

kapható

kiadóhivatalunkban.

Tekintve, hogy az egész készlet tulajdonunkba ment át, ajánljuk a sürgős megrendelést, mert ha e készlet elfogy, ugy többé nem lesz az ily potom áron beszerezhető.

Valódi orosz, Caravan
és chinai

TEÁK

eredeti csomagokban és kimérve.

Legkedveltebb fajták.

	csom.	Kor.
Különleges keverék	kis	—,50
"	közép	1.—
"	nagy	2.—
valódi Popoff	4 sz. tuczat	7.—
"	6 "	5.—
"	8 "	4,50

Legkedveltebb fajták.

	üveg	Kor.
Rum Jamaical	1/2 liter	1.70
"	1 "	3.40
"	1/2 "	2.70
"	1 "	5.40
" „Hungaria”	1/2 "	1.—
"	1 "	2.—

Valódi Jamaicai

RUMOK

ismert saját töltésű üvegeinkben.

Legelőnyösebben ismert bevásárlási hely.

Vojtek és Weisz

drogueria és parfumeria nagykereskedése 253

ARADON.

Felnöttek és gyermekek

előszeretettel veszik a friss és kellemes ízű

Hajós-féle

Csukamájolajat.

Ára egy üvegnek használati utasítással 2 korona.

20 év óta tartó tyukszememet

kiirtottam az ön által feltalált világhírű Hajós-féle

„ANAGALLIN“-NAL,

miért is hálás köszönetet mond érte. tisztelője

Oláh Ferencz,
Arad-Ujtelep.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól; csakis Hajós-féle „Anagallin“-t tessék kérni és elfogadni. 3361

Rheuma, csusz, köszvény

fájdalmaknál rögtöni enyhülést idéz elő a

„Methylol“ balzsam. (Törvényesen védve)

Egy párszori bedörzsölés után a legmakacsabb fájdalom is megszűnik. Ára egy adagnak 1 kor. 60 fil.

Kapható az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozóknál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad és hirdető-eket felvesz a kiadó hivatal: József főherceg-ut. 22. szám.

Telefon szám: 151.

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűkét 8 fillér. — Cselédet kereső vagy esélyesek ajánlkozó apró hirdetés 20 szögig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50-60 fillért és 1 koronaért kapják a lapunk elárulási helyein.

A k i n e k

ismeretség híján

házastársra, nevelőre, örökösöt, kényvelőre, segédre, lapásra, gazdatisztra, kulcsárra, vincsellésre, kertészre,	kulcsárnőre, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzügyesre, házmesterre, stb.-re van szüksége
--	--

A k i

eladni kíván

butort, szőnyeget, bori, gyümölcsöt, gabonát,	üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy
---	--

A k i

bérbeadni kíván

butort, házat vadászterületet,	halászatot, telket, kocsit, lovat,
--------------------------------------	---

A k i

utazásokat vétel vagy bérbévitel céljából keresi;

A k i

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabbban értesítse, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“
kis hirdetési
rovatát használja.

Kiadó lakás!

2 szoba és konyha mellékhelyiségekkel február 1-ére kiadó Csiki Gergely-utca 10. szám alatt. 199

Förrey-utca 7. sz.

2 üzlethelyiség azonnal kiadó. 252

Ügyvédi naplók

és főkönyvek rendkívül finom erős papírból egész vászon kötésben bőr sarokkal 500 oldal tartalommal 24 kor. Kaphatók Ingusz I. és Fia. Könyv és papírkereskedés. 235

Kiss Ernő-utca 8. számú ház,

mely 5 szoba, fürdőszoba és megfelelő mellékhelyiségekkel, villanyvilágítás és vízvezetékekkel, 3 lóra istálló, gyümölcsös kert, virágos kert, azonnal vagy május elsejétől bérbéadandó. Bővebbet Wesselényi-utca 51. 401

Jegyzői irodában

kezdő alkalmazást keres 27 éves, józan, becsületes fiatal ember. Címe a kiadóban. 361

Eladó

egy magyar állami 2 éves cséplő garnitúra jutányos áron szabad kézből. Bővebbet Dubenszky és Mihályffy uraknál, Magyarád. 389

Nagymennyiségű maculatura

eladó a kiadóhivatalban.

Legfinomabb

bel- és külföldi rumok,

ugyszintén valódi

chinai és orosz teák

nagy választékban, a legjutányosabb árak mellett.

FRIEDMANN LAJOS

fűszer és csemegekereskedésében

Arad, Szabadság tér 4. (Pólyi-kávéház mellett.) 2109

TELEFON 307.

Az Aradi Kereskedők
Takarék- és Hitelszövetkezete

(ARAD,

Szabadság-tér 7. sz. l. em.)

tagjainak.

heti törlesztésre
olcsó kölcsönöket nyújt.

100 kor. kölcsön egy törlesztéssel, azaz hetenként 50 fillér befizetéssel törlesztetik, a melyben a kamat is bennfoglaltatik. Nagyobb összegeknél ugyanily arányban emelkedik a heti törlesztés. A befizetés öt éven át tart, a melynek végétével a kölcsönvevő tag megkapja a szövetkezet öt évi üzleti eredményéből reá eső részt is. A kölcsön kamatlevonás nélkül folyósíttatik.

Betáblázott kölcsönök tíz évi visszafizetésre is adtnak. 1000 kor. összegű, tíz éves kölcsön hat törlesztéssel azaz hetenként 3 koronával törlesztetik.

Tagokul belépni és kölcsönökhöz jelentkezni mindennap délelőtt tíz órától egy óráig a szövetkezet irodájában (Arad, Szabadság-tér 7. sz. l. em.) 386

Egy tisztességes

középkorú asszony, mint házvezetőnő ajánlkozik egy magányos urhoz, esetleg pusztára is vagy papához. Cím: Pöltenberg Ernő utca 10. szám, 7. ajtó. Sch. J. 388

Gépirónó,

több évi gyakorlattal, szerény feltétel mellett alkalmazást keres. Szíves megkeresések „Remington” jellegre kéretnek e lap kiadóhivatalába. 387

310—1905.

Ujszentanna község előljáráóságától.

Hirdetmény.

Alulírott előljáráóság közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező

4 drb. magyar fajtájú

köztenyésztésre is alkalmas bikáit

folyó évi február 2-ikán délelőtt 10 órakor a község házában meg tartandó nyilvános árverésen eladja.

Ujszentanna, 1906. január 30-án.

Az előljáráóság.

385

Meghívás.

„Kőrösbánya és Vidéke Takarékpénztár Részvénytársaság”
XIV.

rendes közgyűlését

1906. február hó 17-én d. u. 4 órakor tartja meg, Kőrösbányán, saját új intézeti helyiségében, melyre a részvényesek tisztelettel meghívotnak.

Tárgyak:

1. A XIV. évi mérleg bemutatása az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése kapcsán.
2. A tiszta nyereség felosztására vonatkozó javaslat előterjesztése, valamint az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Az igazgatóság jelentése a vezérigazgató lemondásáról és egy ügyvezető tisztviselő alkalmazásáról és határozat hozatal az ügyvezetőnek megadandó cégjegyzői meghatalmazásról.
4. Alapszabályok módosítása iránti javaslat.
5. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Figyelmeztetnek a tisztelt részvényesek, hogy a közgyűlésen úgy személyesen, mint meghatalmazott által csakis azok gyakorolhatják szavazati jogukat, kik a nevükön álló részvényeiket az alapszabályok 56. §-a értelmében a közgyűlést megelőzőleg 24 órával térítvény ellen az intézetnél avagy a brádi társaságnál letéteményezik.

Kelt Kőrösbányán, 1906. január 29-én.

Az igazgatóság.

394

Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a donanyo egyszer veszi és többé más nem szivhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

193